Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

ניעער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 51 (1044) | Łódź, Wtorek 1 Marca 1927 | פינפטער יאהרגאנג | לאדז דינסטאג כ״ז אדר א תרפ״ז. | Nr. 51 (1044)

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-71

ארויספיהר-צאל אויף תבואה בלייבט

ס'איז געשעהן א טעות.

ווארשא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). ביי מאקס רובינשטיין א 77-יעהריגען יוד פון שעדלעץ האט מען אפגענומען זיין טאבאק-קאנצעסיע. ער האט זיך געווענדעט אין נאציאנאל-ראט וועלכער האט וועגען דעם ענין אינטערווענירט. האט דער נאציאנאל ראט בעקומען א תשובה, אז דאס איז פארגעקומען על פי טעות און איצט איז די קאנצעסיע רובינשטיינען צוריקגעגעבען געווארען.

דזשאינט-סובסידיעס פאר פעברואר.

ווארשא, 28. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער דזשאינט האט בעשטימט פאר פוילען אויף פעברואר 29,000 דאלאר פאר די גמלות חסדים קאסעס, 2,000 דאלאר פאר די שולען פון י.ש.א. 1.800 דאלאר פאר תרבות; 4.500 דאלאר פאר ארטאדאקסישע שולען און 1 100 דאלאר פאר „טאז".

אפגעשטעלט דעם „דזשענניק ווארשאווסקי".

ווארשא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט האט אויפגעהערט צו ערשיינען די נייע יודיש-פוילישע צייטונג פון דעפ. לעאן רייך „דזשענניק ווארשאווסקי". דעפ. לעאן רייך געפינט זיך אין אויסלאנד. די פערטרעטער פון פערלאג זענען היינט צוגעטרעטען צו ליקווידאציע פון דער אונטערנעהמונג.

ווארשא, 28 (טעלעפאניש) אויף דער לעצטער זיצונג פון עקאנאמישען קאמיטעט ביים מיניסטערען ראט איז בעשלאסען געווארען ווייטער איינצוהאלטען דעם ארויספיהר-צאל אויף תבואה ביז צום 1 אפריל.

צוזאמענפאהר פון יודאיקא-לעהרער

ווארשא, 28 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). זונטאג איז אין ווארשא פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון יודאיקא-לעהרער אין די יודישע מיטעל-שולען. ס'איז בעשלאסען געווארען צו גרינדען א ספעציעלע סעקציע ביים פעראיין פון מיטעל-שול-לעהרער; ווענדען זיך צו דער רעגירונג מיט א פאדערונג, אז ביי די קוואליפיקאציע-עקזאמענס פאר די לעהרער זאלען אויך אנוועזענד זיין פערטרעטער פון די יודישע לעהרער; ווענדען זיך צום יודישען קאלא וועגען די קוואליפיקאציעס און אנצוווייזען דער רעגירונג, אז א חוק רעליגיע דארף אין די שולען אויך געלערנט ווערען העברעאיש, העב-עאישע ליטעראטור און יודישע געשיכטע.

א גאנצער צוג אויפגעריסען אין יאפאן

לאנדאן, 28 (ספ. טעל.) אין דרום-יאפאן ביים פארט טשארי איז פארגעקומען א שרעקליכער אויפרייס. א צוג איז אנגעפאהרען אויף א וואגען מיט דינאמיט, וואס איז בעשטימט געווען פאר די קוילען-גרובען. דער דינאמיט האט אויפגעריסען מיט א געוואלטיגער קראך. דער לאקאמאטיוו און 11 וואגאנעס זענען אויפגעריסען געווארען. דער אויפרייס האט זיך געהערט אויף 6 קילאמעטער ארום.

יודישער הילפס-קאנפערענץ אין ענגלאנד.

לאנדאן, 28 (טעלעגראפיש דורך יט"א) נעכטען האט זיך אין מאנטשעסטער געעפענט די הילפס-קאנפערענץ פון די יודישע קהלות. ס'זענען געווען אנוועזענד פערשידענע ארגאניזאציעס פון בלעקבורן, מאנטשעסטער, ליווערפול און אנד., וועלכע האבען רעפרעזענטירט 40,000 יודען, די קאנפערענץ איז צוזאמענגערופען געווארען דורך דער יודישער פעדעראציע פון די הילפס-ארגאניזאציעס אין ענגלאנד, כדי צו בעהאנדלען פערשידענע פראגען, וואס זענען פערבונדען מיט דער הילפס-אקציע אין מזרח-אייראפא.

אלס פארזיצער פון דער קאנפערענץ איז אויסגעוועהלט געווארען דעפ. ש. ווייגבערג. הרב הכולל פון ענגלאנד ד"ר הערץ, דער געוועזענער פעטערבורגער ראבינער ד"ר אייזענשטאדט און ד"ר יאכעלמאן האבען בעגריסט די קאנפערענץ. ס'איז בעשלאסען געווארען צו פערשטארקען די הילפס-אקציע, גרינדען א יוגענד-סעקציע און א פרויען-קאמיטעט.

זאמד אין די אויגען...

בוקארעשט, 28 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) די אפיציעלע רעגירונגס-צייטונג האט פערעפענטליכט א בריף פון קעניג פערדינאנד צום רומענישען פרעמיער גען. אווערעסקו, וועגען שאפען א קעניגליכע פונדאציע לטובת דער שטודירענדע יוגענד אהן אונטערשיד פון רעליגיע.

דער קעניג דריקט דערביי אויס אין דעם בריף זיין האפנונג, אז די עדויערגסטווערטע שטרייטען, וועלכע זענען פארגעקומען אויף די אוניווערזיטעטען וועלען איצט אויפהערען און עס וועט איינטרעטען א פערברידערונג צווישען די סטודענטען.

קאמיטעט צו שטיצען די מוזיק אין א"י

בערלין, 28 (טעלעגראפיש דורך יט"א) אין דער וואוינונג פון ד"ר בערנארד קאהן, דעם אייראפעאישען דירעקטאר פון „דזשאינט" איז פארגעקומען די גרינדונגס פערזאמלונג פון א קאמיטעט צו שטיצען די יודישע מוזיק אין א"י. אלס עהרען פרעזידענט פונ'ם נייעם קאמיטעט איז אויסגעוועהלט געווארען פראפ. אלבערט איינשטיין. אינ'ם קאמיטעט בעטייליגען זיך פיל בערימטע מוזיקער און קאמפאזיטארען.

ווירטשאפטליכע לאגע אין א"י זיך פערבעסערט

ירושלים, 28. (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) דער הויפט-רעדאקטאר פון ניו-יארקער „דזשואיש טריבון" ה' בערנשטיין איז אויפגענומען געווארען דורך לארד פלומער און דעם ציוויל סעקרעטאר פון דער א"י רעגירונג קאלאנעל סיימס.

בעת די געשפרעכען וועגען דער ווירטשאפטליכער לאגע אין א"י האבען לארד פלומער און קאלאנעל סיימס פערזיכערט, אז די ווירטשאפטליכע לאגע האט זיך לעצטענס בעדייטענד פערבעסערט און איז איצט נישט אזוי שלעכט.

דער פראצעס פון ראדימנער רבי.

פשעמישל, 28. (טעלעפאניש) היינט האט זיך דא אנגעהויבען דער סענסאציאנעלער פראצעס פון ראדימנער רבי (ז. ז. 6) מצר'ן רבי'ן טרעט ארויס אלס פערטיידיגער ד"ר לאנדוי. פאר'ן געריכט האט דער עולם איהם איינגעארדענט א גרויסע אוואציע.

די פרוי ווערט בעשולדיגט אין שאנטאזש. זי האלט זיך ווי א יודענע א קאזאק, טראגט בריליאנטענע רינגען און גרויסע שטייגער-ברילען. זי דערצעהלט פיקאנטע געשיכטען, אז דער עולם אין זאל לאזט אראפ די אויגען. ד"ר לאנדוי אבער ווערט נישט נתפעל, ער שטעלט איהר א רייה אזעלכע שארפע פראגען, אז זי ווערט גרין און געל. און בלאס און רויט. דער פראצעס האט ארויסגערופען א געוואלדיגע פעראינטערעסירונג, דער אורטייל ווערט ערווארט מיטוואך אדער דאנערשטאג.

אונזער ליבען פריינד ה' יצחק אהרן סאכאטשעווסקי און זיין פרוי צו דער חתונה פון זייער ברודער און שוואגער

ה' יחיאל סאכאטשעווסקי

מיט פרל. ראצע שיפער

גראטולירען מיר הערצליך און ווינשען זיי אלעמען פיל נחת און גליק!

הערש וואלף בערקאן און פרוי.

א הערצליכען מזל-טוב ווינש איך מיין פריינד

יצחק אהרן סאכאטשעווסקי

צו דער חתונה פון זיין ברודער

יחיאל סאכאטשעווסקי מיט פרל. ראצע שיפער

ווי אויך דעם יונגען פאר ווינש איך פיל גליק

ברוך הלוי.

א הערצליכען זייט-געזונד

ווינש איך צוליב מיין אפפאהר קיין אמעריקא אלע מיינע קרובים, פריינד און בעקאנטע, דער פערוואלטונג פון טאמבוריר-מייסטער-פעראיין און אלע איהרע מיטגלידער, דער פערוואלטונג פון צענטר. יודישען האנדווערקער-פערבאנד (פאלודניאווא 4), אלע מיטגלידער און אלע האנדווערקער בכלל, דעם וועד התתדרות הציונית בלודז און איהרע מיטגלידער און סימפאטיקער, אלע מיטארבייטער פון דער רעד קציע „נייער פאלקסבלאט" און דער רעדאקציע „לאדזער טאגעבלאט" און אלע מיטארבייטער, דער פערוואלטונג פון רעטונגס-קאמיטעט, בעזונדערס מיינע נאהנטסטע פריינד, ה' לאוונזאק אלעקסאנדער יאעל, פרנס ראובן האפמאן און רעד. עמנואל האמבורסקי.

פנחס ענגעלקי.

1133

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער ג' קליענטעלע, אז אונזער ביורא ווערט פון 28 פעברואר ד. י. איבערגעטראגען אויף דער

פעטריקאווער 152

גלייכצייטיג עמפעהלען מיר אונזערע נאפט-ארטיקלען: בענזין, נאפט, גאז אויל, ספעציעלע אויל צו מאשינען, שמירעכץ TOVOTTE, פאראפין און ליכט.

Przedstawiciel Państw. Fabryk Olejów Mineralnych w Drohobyczu

„POLMIN w Łodzi"

ul Piotrkowska 152, tel. 6-27.

1127

Dr. med.

W. Eychner

פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע

זיך איבערגעצויגען אויף

זגערזשער 11 טעל. 34-72.

נעמט אן אין דער לעטשניצע פעטריקאווער 294 פון 12—2 נאכמיטאג אין דער היים פון 6-8 אוו.

שניידער-מייסטער-פעראיין פון די בעשטעטעטע פאכען אין לאדז

מאכט דערמיט בעקאנט אלע מיטגלידער, אז היינט, דינסטאג, דעם 1. און מארגען, מיטוואך, דעם 2. מערץ ה. י. קומט פאר די יעהרליכע

אלגעמיינע פערזאמלונג

טאג-ארדנונג: 1) וואהלען פון א פארזיצער; 2) בעריכט פון דער טעטיגקייט און קאסע; 3) די לאגע אין די פאכען; 4) פרייע פארשלאגען און 5) וואהלען פון א פערוואלטונג, רעוויזיאנס-קאמיסיע און שידס-געריכט. אנהויב פינקטליך 8 אווענד אין לאקאל פון פעראיין, פעטריק. 20.

די פערוואלטונג.

פויליש-ענגליש. פערשטענדיגונג-אפמאך?

ווי ען, 28. (ספ. טעל.) אין „בערלינער טאָגעבלאַט" איז ערשינען אַ ידיעה אַז פרעמיער מאַרשאַלעק פילסודסקי פיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט'ן ענגלישען געזאַנדטען אין וואַרשא וועגען שליסען אַן אָפּמאַך מיט ענגלאַנד. די היינטיגע נייע פרייע פרעסע ברענגט די זעלבע ידיעה און גיט צו אַז די דאָזיגע אונטערהאַנדלונגען, וועלכע זענען אויף אַ גוטען וועג, זענען אַרויסגערופען געוואָרען אַ דאַנק די אָנגעשטרענגטע בעציהונגען, וואָס האָבען זיך לעצטענס געשאַפען צווישען ענגלאַנד און סאָוועט-רוסלאַנד.

ריגע, 28. (אַטע) די „פּראַוודאַ" רעדט אַרום אין אַ לייט אַרטיקעל דעם רוסישען ענטפער אויף דער ענגלישער נאָטע און שטעלט פעסט, אַז די ענגלישע נאָטע ענטהאַלט נישט קיין שום קאָנקרעטע פאָרוואורפען. די צייטונג וואַרפט אָפּ די אָנקלאָגע, וועלכע האָט זיך געפונען נאָך אין דער נאָטע פון מאַקדאָנאַלדען.

צום סוף ווערט אין אַרטיקעל אויסגעדריקט די גרייטקייט פון דער סאָוויעטען-רעגירונג צו בעטראַכטען און ערלעדיגען אויפ'ן פרידליכען וועג אַלע שטרייט-פראַגען.

די אינדוסטריע אין תל אביב אין יאהר 1926.

תל-אביב. (י. ט. א.) די גענויע רעגיסטראַציע פון די אונטערנעמונגען אין תל-אביב, וואָס ווערט דורכגעפיהרט יעדען יאָהר, גיט די מעגליכקייט נאָכצושפירען די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע אין דער דאָזיגער ערשטער יודישער שטאָט אויף דער וועלט. אין יאָהר 1925 זענען אין תל-אביב פערעגעסטרירט געווען 156 אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען, וואָס האָבען בעשעפטיגט 2,048 אַרבייטער. אין יאָהר 1926 איז די צאָהל אונטערנעמונגען געשטיגען ביז 170, די צאָהל בעשעפטיגטע אַרבייטער האָט אויסגעמאַכט 1780. אויב מען ווערט נעמען אין בעטראַכט, אַז אין משך פון יאָהר 1925 האָבען זיך געשלאָסען 42 אונטערנעמונגען, וועט אויסקומען, אַז די צאָהל אונטערנעמונגען האָט זיך אין יאָהר 1926 פערגרעסערט מיט 56. הגם די צאָהל אונטערנעמונגען האָט זיך פערגרעסערט אין דער בוי-אינדוסטריע פון 36 אויף 46, אין דער דרוקעריי אינדוסטריע פון 15 אויף 25. איז דאָך די צאָהל אַרבייטער, וואָס זענען בעשעפטיגט אין די אינדוסטריע-צווייגען, בעדייטענד געפאַלען.

עסטרייכישע יודען וועלען ארויסשטעלען אייגענע קאנדידאטען אין פארלאמענט.

וויען, (יט"א) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דער אויסעראָרדענטליכער פאַרטיי-ראָט פון די עסטרייכישע ציוניסטען בעשלאָסען צו נעמען אַנטייל, אַלס בעזונדערע פּאָליטישע פּאַרטיי ביי די פאָרשטעהענדע וואַהלען אין עסטרייכישען פאַרלאַמענט און צו שטאָטראַטען. די ציוניסטען וועלען אַרויסשטעלען אַן אייגענע קאַנדידאַטען-ליסטע מיט אינזשיניער ראָבערט שטריקער אין דער שפּיץ. ווי עס ווערט מיטגעטיילט, פערהאַנדלען גלייכצייטיג די פּועלי-ציון מיט דער עסטרייכישער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער אָרגאַניזאַציע וועגען אַרויסשטעלען אין די יודישע וואַהל-בעצירקען אויך צוויי בעוואוסטע פּועלי-ציון-פיהרער אויף די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע ליסטעס. די פערהאַנדלונגען האָבען נאָך נישט געהאַט קיין ערפאָלג.

דיכטער יעקב וואסערמאן אין אמעריקא

אינטערעסירט זיך שטארק מיט יודישע פראגען.

ניו-יאָרק, (יט"א) דער בעקאַנטער יודיש-דייטשער שרייבער יעקב וואַסערמאַן איז די טעג, צוזאַמען מיט זיין פרוי, אָנגעקומען קיין ניו-יאָרק. אין אַ געשפרעך מיט'ן פאָרשטעהער פון יט"א האָט וואַסערמאַן ערקלערט, אַז ער וועט ווייל̃ען אין די פעראייניגטע שטאַטען צוויי מאָנאַטען, אַלס גאַסט פון יודישען באַנקיר האַרי גאָלדמאַן.

„מיין בעציהונג צו דעם יודישען פּראָבלעם, האָט וואַסערמאַן געזאָגט, האָב איך פאָרמולירט אין מיין בוך „מיין וועג אַלס דייטש און יוד". מיין שטעלונג האָבען אויך אויסגעדריקט אייניגע העלדען פון מיינע ראָמאַנען איך מיין, אַז די יודען דאַרפען נישט בעטען, מען זאָל זיי בלויז טאָלערירען, נאָר זיי דאַרפען שטאָלץ פאָדערען זייערע רעכט. נישט זייענדיג קיין פּאָליטיקער, שטעה איך נישט נאָהענט צו קיין שום יודישער בעוועגונג. פריוואַט אָבער בין איך שטאַרק פעראינטערעסירט מיט יודישע פּראָבלעמען".

די נאַטוראַליזירונג פון די תל-אביב איינוואוינער.

תל-אביב. (י. ט. א.) נישט קוקענדיג אויף די פערשידענע שוועריגקייטען וואַקסט די צאָהל פון די תל-אביב'ער איינוואוינער, וואָס ווערען ארץ-ישראל-בירגער. אין משך פון לעצטען מאָנאַט זענען נאַטוראַליזירט געוואָרען 285 פערזאָן די אַלגעמיינע צאָהל איינוואוינער פון תל-אביב, וואָס האָבען אָנגעגעבען ביטעס וועגען בירגערשאַפט דערגרייכט 3,643 פערזאָן ד. ה. צוזאַמען מיט זייערע משפּחות אַנ'ערך 12,000 נפשות.

פלענער וועגען לאַנדווירטשאַפטליכער מעטינקייט אויפ'ן האלב אינזעל סיני.

קאַירא. (י. ט. א) די עגיפּטישע פרעסע אינטערעסירט זיך לעצטענס שטאַרק מיט דער ענטוויקלונג פון האַלב אינזעל סיני. די צייטונגען פאָדערען אויף די רעגירונג אַדורכצופיהרען אַ ספּעציעלע אויספאָרשונג וועגען לאַנדווירטשאַפטס מעגליכקייטען אויף דעם האַלב-אינזעל.

Dr. Feliks Bornstein
Cegieniana 4
טעלעפאָן 34-90.
ספּעציאַליטעט: אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

קראַפט-מישען איינרייכיג און צוויירייהיג, מיט און אָהן טולרעס, איינצעלנע אונטערטרייבער אז"וו., אַלעס אין בעסטער אויספיהרונג, אויסערדעם זעהר ביליג, זאָפאָרט אויף לאַגער ליפערבאַר.

ניי-מאשינען ספּעציעלע מאַשינען פאַר אַלע צווייגען פון אינדוסטרי און האַנדעל, מאַשינען צו גאָרן שפּולמאַשינען, טעלען, רעפּעראַטורען

PERŁA i POMORSKI
Piotrkowska 69, te. 8-24

דאַנטיסט און צאָהנטעכניס
י. ביטענסקי
קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוועגד.
פּרייזען ביליג! פערשטונג אָהן געצאָהלט

פערקויפט נישט אייערע דיוואַנעס

44 מעבעל 44

פעלצען, ניי-מאַשינען סאַמאָוואַרען א. אַז. וו. בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די פירמע

44 Ch. ŁAZNIK 44
גדאַנסקא (דלוגא)
בעמערקונג: ביי מיר איז שטענדיג אויף לאַגער פערשידען
מעבעל, שיין! גוט! און ביליג!

לונגען-קראַנקהייטען! רעקאָמענדירט דורך די ה"ה דאָקטוירים
Balsam Thlocolan Aqe
ביי סוכאָטעס, בראָנכיט, הוסט פערלייכטערט ביי פליגמא, פערשטאַרקט דעם אָרגאַניזם און דעם זעלבסטגעפיהל פון קראַנקען, פערגרעסערט די וואָג פון קערפער
„Balsám Thlocolán Aqe" פערקויפען אַפּטייקען.
פערלאַנגט נור אין אָריגינעלער פּאַקונג פון דער אַפּטייק 1462
A.Gąsecki w Warszawie, ul. Leszno 41

אכטונג, שעהנע דאמען!
זייט דעם 15-טען פעברואַר ד. י. אַרבייט אין אונזער ערשטקלאַסיגען פריזיער-אַנשטאַלט די בעוואוסטע ספּעציאַליסטין געוועזענע אַרבייטערין פון דער פירמע אַדאַם
פרל. רעגינא,
אויך דער הערען-סאַלאָן איז יעצט פערזעהען מיט פרישע ערשטקלאַסיגע פּאַכמענישע קרעפטען.
1098
L. KRAKAUER, ZIELONA 5, telefon 45-28.

בעפאר איהר געהט קויפען, איבערצייגט אייך, אַז נאָר ביי אונז קענט איהר בעקומען צו די ביליגסטע קאָנקורענץ-פּרייזען!
אַ בעט מיט וועגטלעך. ווייס אָדער ברוין געמאָהלט 15 זל. אַ פעלד-בעט—14 זל. ספּאָרט-וואָגען—58 זל., ווי אויך די איבעראַל-בעוואוסטע פּאַטענטירטע
פעלד-בעטען „Palma-Patent" פאָרוועלבע מיר גאַראַנטירען
אויף לאַגער געפינט זיך שטענדיג אַ גרויסער אויסוואַהל ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, שאַטקאָווע און געבעטע מאַטראַצען. ביליגסטע פּרייזען! רעיעלע בעהאַנדלונג
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85
זעמטליכע רעפּעראַטורען ווערען אָנגענומען.

ס'איז נישטאָ קיין
טואלעט-זייף
איבער זייף „LAVENDER"
מילד און אַנגענעהם אין געברויך
אַליין פערקויף אין פאָלגענדע סקלאַדעס:
Arno Dietel, Piotrkowska 157.
Ludwik Dziwiński, Piotrk. 35
Lucjan Dryl, Pomorska 31
Henryk Goldhirsz, Piotrk. 156
W. Grünwald, Narutowicza 35
Gustav Heine, Targowa 10
M. Jasinowski, Al. I Maja 36.
Perfumerja „Kosmos", Piotrkowska 60
Ernest Krause, Główna 67
J. Kahan, Konstantynowska 31.
D. Perlmutter, Narutowicza 24
St. Przysucher, Kllińskiego 40.
Henryk Perlmutter, Cegieln. 2
Henryk Rechtman, Piotrk. 207
Miecz. Rżewski, Andrzeja 2
W. Rzepkowicz, Nawrot 17.
Jan Sitkiewicz, Andrzeja 35
B. Tyman, Zgierska 20
Marjan Włodarek, Rzgowska 7
H. Winawer, Zgierska 1
Perfumerja „Verā", Piotrk. 142.
1131
זייף „Lavender"
איז די דעליקאַטעסטע טואַלעט - זייף

מאסאזש-און הייל-גימנאסטיק-שולע און קאבינעט
פון דר. מעד. ב. שמירגעלד
צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89
ריקענביינער-פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, פעטזוכט, אַרטעריוז, שטיהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענדיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבען אַ צייגניס.
עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

ביליגער עלעקטרישער שטראָם מיט 65 פראָצ.
קען יעדערער בעקומען, ווען עס ווערט איבערגעאַרבייט פון
אַ לימשניק אויף אַ אגראגימשניק
ווי אויך נייע אַנלאַגעם, איבעראַרבייטען פון אַלטע אויף נייע, פּראַקטיקאַלען פון דער עלעקטראָניוע—אַלעס אויף ראַטעס!
אָנפראַגעם אומזיסט פון 3—5 יעדען טאָג.
קומט און איבערצייגט אייך!
קאָנצעסיאָנירטע פירמע
Ch. Solnik i M. Torner
Cegielniana 63 (sklep frontowy)
אין הויז פון ווילישען טעאַטער.

טליתים-פאבריק
אויספערטיגונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע זיידענע טליתים כמו טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דעטייל! מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל
ביי א. ה. ציטרינאַוס'ן, קאַמיענגאַ 1,
אין צווייטען פויער פּאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 898
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען.

Dr. med.
L. Pikielny
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו. 241

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענעריש קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 6—9 אין אָוונד, פרויען 12—3 ביז נאָכם. 873

Dr. med.
H. Lajchter
קאָנסטאַנטינער 9.
רונג ואַכאָרניע טעל. 49-66
צאָהן-כירורג
ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומעס, דושאַנעלעס, צאָהן-פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1—3 און פון 7—9 אָוו. זונטאָג 10—12.

ג. ה.
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז מיר האָבען איינגעפיהרט אין אונזערע פיליעם דאָס
וואשען און פרעסען פון פיינע
הערען-וועש
צו פאָלגענדע פּרייזען:

שטייפע קראַגענס	25 גר.
ספּאָרט-קראַגענס	20 „
מאַנזשעטען	35 „
פאַרלאַגעס	35 „
איבערהעמדער ווייסע מיט מאַנזשעטען	100 „
„ „ אָהן „	90 „
„ קאָלירטע מיט „	90 „
„ „ אָהן „	90 „

כעמישע רייניגונגס-אַנשטאַלטען און פאַרבעריי-פיינוועשעריי
Ledich i Golda
אַנשטאַלטען: וואָלטשאַנסקאַ 257, טעל. 30-01.
פיליעס: פּעטריק. 4, פּעטריק. 67, פּעטריק. 147, טעל. 27-87, גלובנאַ 52, רוג קילינסקי, נאַפּיורקאָווסקאַ 27

פּראָצעס פון אַ יודישען מערדער,

וועלכער האָט ער־מאָרדעט זיין פרוי און שוועגער אין אַ שטעטל נעבען פּאַריז

דער קליינער געריכטס-זאַל פון'ם ווערסאַלער „פּאַליי" איז איבערגעפּולט מיט אַ גרויסען עולם נייגעריגע. דאָס רוב ווערסאַלער איינוואוינער. יודען האָבען אָנגעהויבען אָנקומען שפּעטער אין די נאָכמיטאָג-שעה'ן. מען האָט גע-זעהן פיל בעקאַנטע פּנים'ער פון בעל-וויל און פון'ם פּלעצעל.

מען ברענגט דעם בעשולדיגטען מאַר-סעל בורקאָווסקי אַ יונגער מענש, פון מיטעל-וואוקס, זעהט נאָך אַפילו נישט אויס אויף זיינע 23 יאָהר. ער פער-נעהמט רוהיג די בעשולדיגונגס-באַנק.

מען לייענט דעם בעשולדיגונגס אַקט. מאַרסעל בורקאָווסקי ווערט בעשולדיגט אין ערמאָרדען צוגעגרייטערהייט זיין פרוי און שוועגער. חוץ דעם ווערט איהם פאָרגעוואָרפען אינ'ם בעשולדיגונגס-אַקט אַז ער האָט געוואָלט צווינגען זיין פרוי צו פּראָסטיטוציע.

מאַרסעל בורקאָווסקי איז געבוירען אין אָדעס אין יאָהר 1904. אין די יונ-גע יאָהרען קומט ער מיט זיינע עלטע-רען קיין פּאַריז. ער לערנט זיך אין אַ שולע. די שול-מאַכט גיט וועגען איהם אַ גוטע מיינונג. „אַ שטילער רוהיגער אַרבייטסזאַמער שילער פון מיטעלער אינטעליגענץ".

נאָך דער שולע, ווערט ער אַנ'אַרביי-טער. זיינע פאַטראָנען זאָגען זיך זעהר גוט אַרויס וועגען איהם. די צוויי פאַ-ליציי-קאָמיסאַרען פון פּאַ"יז האָבען אויך צוגעשטעלט גוטע מיינונגען וועגען בור-קאָווסקי'ן.

אין 1925 בעקענט זיך בורקאָווסקי מיט דער פֿ-יליין ראַשעל מאַצקין, אַ פּיאַניסטין. די יונגע מענשען פערליבען זיך. איהרע עלטערען זענען געגען דעם שידוך. די יונגע ראַשעל גיהט אריין אין אַנדערע אומשטענדען, מען מוז צו-איילען די חתונה, אין 6 מאָנאַטען ווערט געבוירען אַ קינד...

די פרנסה ווערט קלענער, בורקאָוו-סקי זאָגט דעם ווייב, אַז ער איז קראַנק און קען נישט אַרבייטען, זי הויבט אָן שפּילען אין קינאָ אַלס פּיאַניסטין. די קריגעריייען ווערען וואָס אַמאָל אָפטער, עס קומט צו געשלעגען, איהרע עלטע-רען מישען זיך אריין, נעהמען צו די טאָכטער מיט'ן קינד צו זיך אַזוי קומט עס צום מאָרד.

דער פּאָרזיצער פרעגט בורקאָווסקי'ן צי איז אמת, אַז ער זאָל האָבען פּרו-בירט צווינגען זיין פרוי צו פּראָסטי-טוציע. אויך האָט ער נאָך אַ צייט פאַר דעם מאָרד געזאָגט, אַז ער וועט די פרוי טויטען. בורקאָווסקי לייקענט.

עס הויבט זיך אָן די עדות-אויספאָר-שונג. פרוי מאַצקין די אַלמנה נאָך דעם דערשאָסענעם מאַצקין, און די מוטער פון דער דער'הרג'עטער ראַשעל וועל-כע איז בייגעווען דעם מאָרד גיט איבער די פאַקטען.

זי וויינט און וויינענדיג דערצעהלט זי די פּרטים פון מאָרד.

— איין האַנד האָט ער געהאַלטען אין דער קעשענע. ער האָט גערופען רא-שעל'ן:

— קום אַראָב!

ראַשעל האָט נישט געענטפערט.

— קום אַראָב!

ראַשעל האָט זיך אויפגעהויבען דעם קאָפּ פון דעם וויגעלע און געענטפערט:

— איך וויל נישט, איך האָב שוין גע נוג געליטען! דאַמאָלס האָט בורקאָוו-סקי אַרויסגענומען די האַנד פון קעשע-נע, עס האָט זיך דערהערט אַ שאָס, ראַשעל איז אַנ'אונטערגעבראָכענע גע-פאַלען אויף דעם אָרט אַ טויטע. נאָכ-דעם האָט ער געשאָסען אין מיין מאַן און ער איז באַלד אַנטלאָפען.

עס הויבט זיך אָן דער פערהער פון די איבעריגע עדות, פון'ם קאָמיסאַר פון ווילנעוו סאַן זשאָרזש, דער קאָנ-סערזשין אַ פריינדין פון ראַשעל מאַצ-קין, איהר ברודער רימאָנד מאַצקין, אַ שכן לעוועק, זיי אַלע זאָגען. אַז בור-קאָווסקי האָט ברוטאַל בעהאַנדעלט זיין פרוי, די פרוי האָט זיך אויך פאַר זיי בעקלאָגט. אַז ער זאָל איהר האָבען גע-וואָלט צווינגען צו פערנעמען זיך מיט פּראָסטיטוציע. דאָס זעלבע בעשטעטיגט אויך אַ וויכטיגער עדות דער קינאָ-די-רעקטאָר זעפּי. ער דערצעהלט, אַז פרוי ראַשעל האָט מורא געהאַט אַרויס צוגעהן פון קינאָ, בורקאָווסקי זאָל זי נישט טויטען.

דער פאָרזיצענדער פון דער „אוניאָן דע לאַ זשענעס זשוויוו" בערלאָוו גיט איבער, אַז דער בעשולדיגטער איז פיל יאָהרען געווען מיטגליד פון דער אָר-גאַניזאַציע, געשטאַמט פון אַ גוטער פאַ-מיליע, געווען אַ רוהיגער און איבער-געגעבענער חבר און ס'קאָן גאָר קיין רייד נישט זיין, אַז דער זעלבער בור-קאָווסקי זאָל וועלען צווינגען זיין ווייב צו פּראָסטיטוציע.

דאָס זעלבע זאָגט אויך בורקאָווסקיס קינדער-פריינד ליסט, עס איז אַבסאָלוט אונמעגליך, אַז בורקאָווסקי זאָל אַזוי האַנדלען מיט זיין פרוי. ער איז ווירק-ליך געווען קראַנק. גוט זאָגט זיך אַרויס וועגען בורקאָווסקי זיין געוועזע ער בעל-הבית ה' ראָטשטיין. „ער איז גע-ווען אַ רוהיגער גוטער אַרבייטער". מאַ-דאַם ביגאַן, אַ פראַנצויזישע שכנה, וועל-כע האָט 9 יאָהר געוואוינט אין איין הויז מיט די עלטערען פון בורקאָווסקי זאָגט זיך אויך אַרויס זעהר גוט וועגען דעם בעשולדיגטען.

טאָרעס: מערקווירדיג! אַזאַ פיין, גוט יונגעל און אַרבייטסזאַמער אַרבייטער בעווייזען אין פּאַריז, און אין סאַן זשאָרזש זאָל ער ווערען אַ מוילער, ברוטאַלער מענש?

עס הויבען זיך אָן די רעדעס פון דעם ציוויל-מאָהנער, וועלכער פאָדערט 1 פראַנק און פון פּראָקוראָר, וועלכער פאָדערט פאַר בורקאָווסקי אייביגע שווע-רע תּפיסה.

אָורי טאָרעס האַלט אַ פּראַכטפולע פערטיידיגונגס-רעדע.

טאָרעס זעהט דעם אָנהויב פון דער טראַגעדיע אין פּרל. מאַצקינס מוזיקאַ-לישער אויסבילדונג. די עלטערען האָ-בען זי געוואָלט חתונה מאַכען מיט אַ מענשען פון אַ העכערער געזעלשאַפט ווי זיי אַליין זענען. ראַשעלס ליבע האָט זייערע האָפנונגען ענטוישט. עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ פערביטערט לעבען, וועלכעס האָט דערפיהרט צו דער בלוי-טיגער טראַגעדיע. טאָרעס אַנאַליזירט מייסטערהאַפט די אומשטענדען פון'ם מאָרד. ער ווייזט אָן, אַז ראַשעל איז צו-פעליג גע'הרג'עט געוואָרען — ער בעט מען זאָל בורקאָווסקי'ן משפט'ן בלויז פאַר'ן מאָרד פון זיין שוועגער.

בעת טאָרעסעס רעדע וויינט דער בעשולדיגטער.

אין זיין לעצט וואָרט, זאָגט ער:

— ענטשולדיגט מיר, איך בעדויער מיין מהאָט.

די געשוואוירענע האָבען אין זייער ענטפער בעפרייט בורקאָווסקין פון'ם מאָרד פון זיין פרוי, אָבער בעשולדיגט אין הרג'ענען דעם שוועגער — אָבער ביי מילדערענדע אומשטענדען.

דאָס געריכט האָט איהם פער'משפט, צו 20 יאָהר שווערע תּפיסה, פערלירען די בירגער-רעכט און פאָטער-רעכט אויף זיין קינד.

(פּאַריזער היינט)

פון הייסע יודען-פערטיידיגונג ביז שמד.

די „קאַריערע" פון אַ יודיש אונגאַרישען שריפטשטעלער.

צום גלח פון דער שטאָט וואַיצען, נעבען בודאַפּעשט. איז געקומען דער בעקאַנטער יודיש-אונגאַרישער שרייבער און גרויסער קעמפער געגען די אַנטי-סעמיטען, פערדינאַנד שעקעלי, און גע-בעטען דעם גלח איהם אָבצושמד'ען.

„אַז מ'איז ברוגז מיט'ן חזן שפּריגנט מען נישט קיין קדוש" — זאָגט מען, דאָס ווערטעל שיינט צו זיין אמת, וואָרום צוליב דעם וואָס דער יודיש-אונגאַרי-שער שריפטשטעלער און דירעקטאָר פון דער יודישער שול אין וואַיצען פערדי-נאַנד שעקעלי, איז געווען צוקריגט מיט'ן דאָרטיגען רב, יעקב פּאָלאַק, האָט ער זיך גע'שמד'ט מיט זיין גאַנצער פאַ-מיליע.

די מלחמה צווישען דעם רב און דעם שרייבער איז געקומען צוליב דעם, וואָס שעקעלי האָט געשפּילט אַ געהיימע לי-בע מיט דעם רב'ס טאָכטער שרה.

פערדינאַנד שעקעלי איז געווען איי-נער פון די אָנגעזעהענסטע פּערזענליכ-קייטען אין דער אַלטער יודישער שטאָט וואַיצען, נעבען בודאַפּעשט.

שעקעלי האָט אָנגעשריבען אַ רייהע שריפטען און אַרטיקלען געגען די אַנ-טיסעמיטען. ער האָט געשריבען, אין דער אונגאַרישער שפּראַך, ערצעהלונגען און אַ ראָמאַן מיט'ן נאָמען „דער אייבי-גער פרעמדער". אין וועלכען עס ווע-רען געשילדערט די פערפאָלגונגען, וואָס די יודען אין אונגאַרן האָבען זיך היינט אויסצושטעהן פון די אַנטיסעמיטען.

שעקעלי האָט אָנגעהויבען צו פיה-רען אַ גרויסען קאַמף זעגען די „אַקאַ-דעמישע אַנטיסעמיטען" (פּראָפעסאָרען, דאָקטוירים, לעהרערס או"וו) און ער האָט אָנגעשריבען אַ בראָשורע, אין וועל-כער ער אַטאַקירט זעהר שאַרף דעם פּראָצענט-נאָרמע געזעץ. איז שעקעלי אָנגעקלאָגט און געשטעלט געוואָרען צום געריכט פאַר „קריטיקירען די מלוכה געזעצען". און איז פערורטיילט געוואָ-רען צו זעקס חדשים טורמע.

שעקעלי איז נאָך אַ יונגערמאַן, און עס איז דערום נישט קיין וואונדער, וואָס ער האָט זיך פערליבט אין דער שענסטער מיידעל פון דער שטאָט.

די שענסטע מיידעל פון דער שטאָט וואַיצען איז אָבער דאַמאָל „שרה דעם רבי'נס", דעם רב'ס טאָכטער. „שרה דעם רבי'נס" האָט מען גערעדט פיל און זעהר פיינע שדוכים, מיט זעהר פרומע און חסיד'ישע יונגעלייט און מיט ישיבה בחורים, וועלכע דאַרפען באַלד אַליין ווערען רבנים. אָבער שרה'לע האָט שטאַרק „געקליבען" און זי האָט איבערהויפּט נישט געוואָלט נעהמען אַ ישיבה-בחור פאַר אַ חתן, וואָרום זי האָט אין געהיים געשפּילט אַ ליבע מיט דעם געבילדעטען יונגעמאַן, דעם שרייבער פערדינאַנד שעקעלי, דער אַלטער פרו-מער רב, ר' יעקב פּאָלאַק האָט פון דער געהיימער ליבע פון זיין טאָכטער נישט געוואוסט, און אַז ער איז פון דער גע-שיכטע געוואויר געוואָרען, איז ער גע-וואָרען שטאַרק בייז.

פונדעסטוועגען האָט דער אַלטער רב געלאָזט מיט זיך רעדען, וואָרים ער שעקעלי איז, אמת, אַ היינטוועלטיגער אַנ'אַפּיקורס, אָבער אַ געבילדעטער און פיינער יונגערמאַן, און דער רב האָט מסכים געווען צו דעם שדוך. פערדי-נאַנד שעקעלי איז באַלד אַ חתן געוואָ-רען מיט שרה'ן, און עס האָט שוין גע-זאָלט זיין די חתונה, אָבער פּלוצים — פּלוצים האָט זיך שעקעלי פערליבט אין אַנ'אַנדער מיידעל, אַ לעהרערין פון דער יודישער שולע, וואו שעקעלי איז גע-ווען דירעקטאָר. האָט ער, אַלזאָ אָוועק-געוואָרפען זיין פריהערדיגע כלה, און האָט געהייראַט מיט דער לעהרערין.

דעם רב'ס טאָכטער איז געווען זעהר פערצווייפעלט פון וועהטאָג און בושה. זי האָט געוואָלט בעגעהן זעלבסטמאָרד, זי האָט זיך אַריינגעוואָרפען אין טייך, אָבער מען האָט זי אַרויסגעראַטעוועט פון וואַסער, און מען איז אָבגעקומען מיט שרעק. פון דאַן אָן איז ענטשטאַ-נען די גרויסע פיינדשאַפט צווישען דעם רב, ר' יעקב פּאָלאַק און דעם שרייבער פערדינאַנד שעקעלי.

עס האָבען זיך אָנגעפאַנגען אינטריגעס און פערלוימדונגען, דער רב האָט שבת אין שוהל געהאַלטען אַ דרשה, אין וועל-כער ער האָט שאַרף קריטיקירט דעם שרייבער שעקעלי, און געמאַכט אַש און בלאָטע פון זיינע ערצעהלונגען און ראָ-מאַנען. דאָס האָט שעקעלי'ן שטאַרק פערדראָסען, האָט ער אָנגעשריבען אַנ-אַרטיקעל אין אַנ'אונגאַרישער צייטונג, אין וועלכען ער האָט אַטאַקירט די גאַנצע יודישע קהלה פון וואַיצען און דעם רב אַלס פאָרשטעהער פון דער קהלה.

שעקעלי האָט אין דער עפענטליכקייט פערלוימדעט דעם רב, אַז ער, אַלס פאָרשטעהער פון דער קהלה, פיהרט נישט רעיעל די געשעפטען פון דער קהלד. שעקעלי איז פאַר דער פערלוימ-דונג אַרעסטירט געוואָרען און איז גע-זעסען דריי וואָכען אין טורמע.

אַז ער איז אַרויס פון טורמע, האָט ער ערקלערט, אַז ער וועט פערניכטען דעם רב מיט דער גאַנצער קהלה, און ער האָט ווידער אָנגעהויבען צו שריי-בען פערלוימדערישע אַרטיקלען אויפ'ן רב און אויף דער קהלה אין אַנ'אַנטי-סעמיטישער צייטונג.

נאָך די נייע פערלוימדונגען האָט די קהלה צוזאַמענגערופען אַ מיטינג און מען האָט שעקעלי'ן און זיין פרוי, די לעהרערין, אָפּגעזאָגט פון זייערע שטע-לעס אין דער יודישער שול. יעצט האָט זיך שעקעלי אָנגעהויבען צו חבר'ן מיט דעם אַנטיסעמיטישען גלח פון וואַיצען, און דער גלח האָט געהאַלטען אַ דרשה אין קלויסטער און ערקלערט, אַז דער רב האָט גע'מסר'ט שעקעלי'ן. דער רב האָט געשוואוירען אין שוהל, אַז ער האָט שעקעלי'ן נישט גע'מסר'ט, און אַז שעקעלי איז אַ פערלוימדער און אַ קראַנקהאַפטער כאַראַקטער.

אַזוי איז די דאָזיגע מלחמה אָנגעגאַנגען ביז, ביז... איינמאָל, ווען דער רב איז געזעסען אויף זיין שטוהל אין בית-דין-שטיבעל מיט ביידע דיינים, קומט זיך אַריין שעקעלי מיט זיין פרוי, און זיי זאָגען:

— גוט מאָרגען.

— גוט יאָהר! — ענטפערט דער רב זעהר פערוואונדערט, דערזעהענדיג דעם מאָדנעם גאַסט, זיין פיינד שעקעלי. — וואָס ווילט איהר זאָגען גוט'ס? זיצט, זייט מוחל, — זאָגט דער רב, און ווייזט אָן מיט דער האַנד אויף צוויי שטוהלען.

— אַ דאַנק. — און שעקעלי מיט זיין פרוי זעצען זיך אַוועק און שווייגען אַ ביסעל. דערנאָך טוט שעקעלי אַ הוסט און זאָגט:

— הערר ראַבינער, מיר זענען גע-קומען צו אייך, ווי צו אַ פאָרשטעהער פון דער קהלה, צו מעלדען, אַז מיר, איך און מיין פרוי, טרעטען אַרויס פון יו-דענטום. און נאָך דעם זעלבען טאָג האָבען זיך ביידע גע'שמד'ט.

מ - ד.

„ערב רב"

אין דעם קולטור-קאַמף.

צו קעמפען פאַר אונזער קולטור איז אַ סך אַ שווערערע עובדא, ווי... האָלץ האַקען, וואָרום —

אַריינהאַקען אין הילצערנע קעפ, אין וועלכע עס פעהלען אַלע קלעפקעס — דאָס איז אַנ'אַרבייט, וואָס ס'איז נישט מקנא צו זיין, און די רעזולטאַטען פון אַזאַ אַרבייט זענען שטענדיג אַזעלכע קליינע, אַז ס'איז זיי שווער צו כאַפען מיט'ן פּשוט'ען אויג...

דאַכט זיך, פאַר ווצמען איז עס אַ סוד, אַז יודיש טעאַטער איז איינער פון די הויפּט-פאַקטאָרען צו בעפעסטיגען די יודישע קולטור; פאַר ווצמען איז עס אַ סוד, אַז אַפילו די ביטערסטע שונאים פון אונזער שפּראַך („טפו זשאַר-גאָן!") נוצען אויס יודיש טעהרער, ווי אָנגעהאָנגענע „ג'לוכה שפּראַכען" לטובת עפּיס אַנדערע זאַכען, און דאָך —

דאָך קאָנען ביי אונז טרעפען אַזעל-כע ווילדקייטען, וואָס זענען ווערט, אַז זיי זאָלען פערצייכענט ווערען אין דער מאַרטיראָלאָגיע פון אונזער אַזויגערו-פענעם, קולטור-קאַמף.

אַזאַ כאַראַקטעריסטישע קליינינקייט ווערט דערצעהלט אין דער צייטונגס-בראַניק, וועגען דעם דירעקטאָר פון דער וולאָצלאַווקער גמינע-גימנאַזיע, אַ געוויסען ד"ר שטרויך, וועלכער האָט אַרויסגעלאָזט צירקולאַרען צו זיינע שילער, אַז זיי טאָרען נישט בעזוכען יודישע טעאַטער-פאָרשטעלונגען, מחמת דאָס יודישע טעאַטער איז אַ טעאַטער פון „ערב רב"..

דערזעלבער דירעקטאָר האָט אויך דורך אַ צירקולאַר פערבאָטען צו בע-זוכען די פאָרשטעלונג פון סטרינדבערגס „פאָטער" אין דער אויפפיהרונג פון יוליוס אַדלער, און אַלס צייכען, אַז ער האָט, חלילה גאָרנישט געגען סטרינד-בערג'ן און זיינע האַרבע פּראָבלעמען, האָט ער דעמזעלבען „פאָטער" רעקאָ-מענדירט זיינע שול-קינדער, ווען ס'איז בעקומען דער פּוילישער אַקטיאָר אַד-וועגטאָוויטש און געשפּילט די זעלבע פּיעסע.

אַזוי האָט גע'פסק'ענט דער וולאָצ-לאַווקער דירעקטאָר, און הלמאי זאָלען מיר זיין געבאַרט — אַזעלכע פאַרשיגען פעהלען אונז דאָ אויך נישט, וואָס פער'פעסטען און פער'סמ'ען אונזער יוגענד מיט זייער איינגעבוירענער טפּשות...

ווען נישט דער לאָקאַלער און דער גרויסשטעטישער מאָמענט אין דעם בעריהרטען פאַל, וואָלטען מיר זיך אויף דעם וולאָצלאַווקער דירעקטאָר נישט אָפּגעשטעלט — מיר האָבען דאָך גענוג אייגענע, היימישע, פון וועלכע די וולאָצלאַווקער און האָצעפּלאָצער נעה-מען זיך אַראָפּ אַ מוסר...

דער היוצא מדברינו:

אַ שווער שטיקעל אַרבייט צו בע-קעמפען דעם האָלץ-קעפּיגען יודישען „ערב רב"!

מן.

DR PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט.
ואַחאַדזקא 1, טעלעפאָן 25-38
ווענערישע און האָר - הויט - קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוענד, דאַמען: פון 4—5 נאָכם.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 6—7, זונטאָג פון 3—4.

נייער פאלקסבלאט
1. מערץ 1927.

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט
1. מערץ 1927.

1
דינסטאג
כז
אדר א תרפ"ז

מערץ
זון-אויפגאנג 6.34
זון-אונטערגאנג 5.09
לענג פון טאג 10,30

מייז מאז איז אונשולדיג,

פערזיכערט די פרוי פון פער'משפט'ן דוד גראס.

וואס די פרוי גראס דערצעהלט פאר'ן פארשטעהער פון „נייעם פאלקסבלאט" וועגען סענסאציאנעלען מארד-פראצעס אין קוטנא

אין צוזאמענהאנג מיט'ן מארד-פראצעס, וואס איז פארגעקומען אין קוטנא, וועגען וואס מיר האבען שוין באריכות געשריבען אין נעכטיגען נומער פון „נייעם פאלקסבלאט", האט אונזער מיטארבייטער אויסגענוצט די געלעגענהייט, וואס די פרוי פון פער'משפט'ען דוד גראס וואוינט אין לאדז און האט זיך נעכטען צו איהר געווענדעט מיט אייניגע פראגען, וואס זענען נוגע איהר פער'משפט'ען מאן.

כ'קום אריין אין דער וואוינונג, א שטוב מיט א קוך. די לאדען אין צימער זענען צוגעמאכט. זיצט א פרוי מיט א זויג קינד אויף די הענד.

— כ'וויל זיך אינפארמירען ביי אייך וועגען אייער מאן.

דערהערט, אז ס'געהט וועגען איהר מאן, פערגיסט זיך די פרוי מיט טרערען און הויבט אן צו דערצעהלען:

זי איז געווען אן'אלמנה. נאך איהר ערשטען מאן איז זי געבליבען מיט 2 קינדער — א מעדעל און א יונגעל. איהר איצטיגער מאן דוד גראס האבען אלע איהרע היימישע געקענט נאך פון יונגעלוויז, ווען ער איז געווען אן'אריינגעהער אין איהר זיידעס שטוב.

אין צייט פון קריג איז ער געווען אינטערנירט אין א קאנצענטראציאנס-לאגער אין טשעכאסלאוואקייען. ווען דער קריג האט זיך געענדיגט, איז ער געקומען קיין לאדז און זיך איינגעארדענט אין זיין פאך, אלס קאוואל. ער האט געהאט „גאלדענע" הענד און אלע זענען געווען פון איהם צופרידען. ער האט לאזשירט ביי מיינעם א קוזין — דערצעהלט זי ווייטער — און מ'האט איהם גענומען שדכנען צו מיר. געקענט האבען מיר איהם, און הגם ער איז געווען זעהר ארים, האב איך אויפ'ן שידוך איינגעשטימט. דוד איז געווען צו מיינע יתומים פון ערשטען מאן ווי אן'אייגענער פאטער, דאס עלטערע מיידעל, וואס איז איצט אלט דרייצעהן יאהר, געהט אין א שולע, און דאס יונגעל — אין חדר און ער איז שטענדיג געווען אויפמערקזאמער צו זיי, ווי אן'אייגענער פאטער.

פלוצלונג האט זיך עפיס געטראפען אן'אומגליק! איינמאל אין דערפריה קומט אין מיין שטוב א פאליציאנט און זוכט א דוד גראך. מיין מאן האט זיי געפרעגט צו מיינען זיי נישט אמאל דוד גראס און איז מיט זיי אוועק אין פאליציי-קאמיסאריאט. דארט האט מען איהם ערקלערט, אז דער אויספארשונגסריכטער האט פארארדענט איהם צו ארעסטירען.

אין אויספארשונגס-אמט האט מען איהם ערקלערט, אז מ'באשולדיגט איהם אין ערמארדען א פאמיליע מיט 18 יאהר צוריק. די באווייזען זענען אבער געווען אזוי נישטיג, אז מיין מאן איז געווען ארעסטירט קוים א פאר טאג און מ'האט איהם באפרייט.

אינצווישען האט איינער פון די איצטיגע הויפט-עדות פערלאנגט פון מיין מאן 5 מיליארד מארק, וועט ער איהם אויפהערען פערפאלגען. ווען מיין מאן איז באפרייט געווארען, האט ער בשום אופן נישט דערלאזט אויספרעסען געלד.

דאמאלס איז דער הויפט-עדות געווארען נאך מעהר פערביסען און אנגעהויבען אויסזוכען נייע באווייזען, מ'האט מיין מאן נאך א מאל ארעסטירט.

די באווייזען געגען איהם זענען אבער געווען אזוי נישטיג, אז מ'האט איהם באפרייט אויף א קויציע פון 100 זל. און ווען ער וואלט ווירקליך געפילט זיך אין עפיס שולדיג, וואלט ער געקענט אנטלויפען, איבערלאזענדיג די הונדערט זלאטעס קויציע. דער הויפט-עדות האט דאן אנגעוויזען, אז אין מאנטשעסטער וואוינט יצחק ברייטשטיין וועלכער איז געבליבען לעבען. אבער, דערצעהלט זי, דער דאזיגער בריישטיין האט פון די וואונדען פערלוירען זיין פערשטאנד און קען קיין שום ערקלערונגען נישט געבען.

דער צווייטער הויפט-עדות פונ'ם פראצעס איז א פאטער פון א יונגעןמאן, וואס איז פאר 2 יאהרען דערשאסען געווארען לויט אן'אורטייל פון שנעל-געריכט פאר א באנדיטען-אנפאל.

מיין מאן, פערזיכערט די פרוי, איז געפאלען א קרבן. אלע ארומיגע וואס קענען איהם פון זיין ארט לעבען און אויפפיהרען זיך, ווייסען עס און איך האף, אז ס'וועט אונז געלונגען איהם צו באפרייען.

כ'האב 5 ברידער און זיי האבען מיט מיין מאן צוזאמענגעלעבט ווי מיט אן'אייגענעם ברודער. היינט איז מיין ברודער ארויסגעפאהרען קיין קוטנע.

ווען מיין מאן וואלט זיך געפיהלט אין עפיס שולדיג, וואלט ער געלאזט די פאר גילדען קויציע און וואלט אוועק. מיט גאטס הילף וועט ער אבער בעפרייט ווערען האט זי פערענדיגט פערגיסענדיג זיך מיט טרערען. מיין מאן איז אונשולדיג.

נאמענס-טאג פון מארשאל פילסודסקי.

(—) אויף דער לעצטער זיצונג פון דעם קאמיטעט, וועלכער פארנעהמט זיך מיט'ן איינארדנען א רייה פייערונגען צום נאמענס-טאג פון מארשאל פילסודסקי, איז באשלאסען געווארען איינצוארדנען א פייערליכע אקאדעמיע דעם 19. מערץ, ה. י. אין פילהארמאניע-זאל. אויף דער דאזיגער אקאדעמיע וועט אויפטרעטען דער באקאנטער שריפטשטעלער אנדזשעי סטרוג, ס'וועט אויך ארויסגעגעבען ווערען אן'אויפרוף.

מ'בעשטראפט

אוז ס'איז אלץ ברודיג.

(מ) דאס רעגירונגס-קאמיסאריאט האט ווידעראמאל בעשטראפט א רייה פערזאנען פאר האלטען אין אן'אנטי-סאניטארען צושטאנד זייערע הייזער.

און דער עולם לערנט זיך אלץ נישט אויס.

אן'איינברוך-גנבה אין „קאסינא".

(—) נעכטען פארטאג איז דער אויספארשונגס-אמט אלארמירט געווארען וועגען אן'איינברוך-גנבה אין קינא „קאסינא" אויף פעטריקאווער 67.

אויפ'ן ארט זענען באלד אנגעקומען עטליכע פונקציאנערען פון אויספארשונגס-אמט מיט'ן קאמיסאר ווייער בראש. איין קאסע-ברעכער איז געלונגען צו כאפען. ער הייסט בלאזשעי קוויקיערט.

ווי עס ווייזט אויס, האבען זיך די גנבים אריינגעכאפט אין קינא בעת'ן לעצטען סעאנס און זיך דארט באהאלטען. זיי האבען זיך גענומען אויפברעכען די קאסעס אין דער קאנצעלאריע, אבער זיי זענען געשטערט געווארען אין דער ארבייט און — געמוזט אנטלויפען.

אקציע פאר ישיבות.

אין אונזער שטאט ווילען איצט דער באוואוסטער גאון ר' ברוך בער לייבאוויטש שליט"א, ר"מ פון סלאבאדקער ישיבה איצט אין קאמיעניץ און דער גאון הרב ר' יודא ליב פיין שליט"א סלאנימער רב. זייער באזוך אין אונזער שטאט שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע, וואס ווערט איצט אונטערגענומען לטובת די 60 ישיבות אין ליטא, אין וועלכע עס לערנען אן'ערך 5,000 תלמידים.

פערשידענעס.

דארא ווינאגראד (געוואוינט נייע ציגעל גאס) ווערט געבעטען אין איהרע אייגענע אינטערעסען צו קומען אין דער קאנצעלאריע פון דער געזעלשאפט „ארט" פלאץ קאשטשעלני 4.

האנדעלס-געריכט.

א נייער „אופאדלאשטש".

(§) דעם 26. פעברואר האט די האנדעלס אפטיילונג ביים לאדזער קרייז-געריכט אונטער'ן פארזיץ פון ריכטער לאדקיעווסקי בעטראכט די בקשה פון בעפולמעכטיגטען פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" אדוו. אשיעצקי, אין וועלכע ער בעט צו פערעפענטליכען אן'„אופאדלאשטש" דעם סוחר מנחם שלמה צימערמאן.

דאס געריכט האט אנערקענט די טענה פון אדוו. פאר א גערעכטע און האט פערעפענטליכט אן'„אופאדלאשטש" דער פירמע „צימערמאן" פון 1. סעפטעמבער 1926, אלס קאמיסאר פון דעם אופאדלאשטש איז נאמינירט געווארען דער האנדעלס-ריכטער פידלער, און אלס קוראטאר דער אדוו. באלינסקי.

דאס געריכט האט דאן בעשלאסען איינצוזעצען צימערמאנ'ען אין תפיסה פאר בעלי חובות.

דער גער'ער רבי אין לאדז.

(—) עהערנעכטען האלב 12 ביינאכט איז קיין לאדז אנגעקומען דער גער'ער רבי שליט"א, אין דער באגלייטונג פון עטליכע זיינע מקורבים.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס זעהר ווייניג מענשען האבען געוואוסט, וועגען דעם רבי'נס קומען, איז ביי דער באהן געווען א גרויסער עולם פון חסידים.

דער רבי איז פון דער באהן גלייך פערפאהרען. צו זיין זוהן ר' מאיר'ל אויף פאנסקא 12.

נעכטען איז דער גער'ער רבי אויף שבע-ברכות צו ה' יאסקאוויטש אויף פעטריקאווער 33, וועמענס טאכטער ס'האט חתונה-געהאט מיט דעם בענדינער רבי'נס א זוהן. דער בענדינער רב איז דעם גער'ער רבי'נס א שוואגער.

מאסען חסידים האבען נעכטען א גאנצען טאג באלאגערט די הייזער, סיי אויף פאנסקא 12, סיי אויף פעטריקאווער 33, ווייל דער ברייטערער עולם האט נישט געוואוסט גענוי וואו דער רבי געפינט זיך.

די שבע-ברכות זענען ערשט פארגעקומען אין דער וואוינונג פון ה' יאסקאוויטש אין אווענד.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז נעכטען אויך געווען ביים גער'ער רבי'ן א דעלעגאציע פון די „אונפארטייאישע" און געוואלט, אז דער רבי זאל איצט, בעת'ן געפינען זיך אין לאדז, זיך באמיהען אויסצוגלייכען דעם סכסוך צווישען די אונפארטייאישע און אגודה אין דער לאדזער קהלה.

די דעלעגאציע זאל האבען באשטאנען פון די אנגעזעהענסטע פיהרער פון די „אונפארטייאישע", וועלכע זענען אויך דאזארט, אבער וועמענס נעמען מיר קענען נישט דערמאנען.

דער רבי האט די דעלעגאציע אויסגעהערט און געענטפערט, אז דער ענין איז איהם גוט באקאנט, ווייל זיינע חסידים האבען איהם וועגען אלעם אינפארמירט נאך אין גער.

צי דער רבי האט מסכים-געווען איבערצונעהמען די פערמיטלונג — איז דערווייל נישט באוואוסט.

היינט פאהרט דער רבי אפ צוריק קיין גער.

הייל-קאסטען פאר ארימע יודען

מאהנט מען ווידער ביי דער קהלה.

(—) ווי באוואוסט, האט דער לאדזער שטאט-ראט באשלאסען, אז דער מאגיסטראט דארף דעקען די קאסטען פאר היילען יודישע ארימע קראנקע.

נעכטען האט אבער די לאדזער קהלה-פערוואלטונג בעקומען א בריף פון רעגירונגס-קאמיסאריאט, אז די קהלה דארף ווידער באצאהלען עטליכע הונדערט זלאטעס פאר היילען יודישע ארימע קראנקע אין די שטאטישע שפיטעלער, הגם די קהלה איז נישט מחויב צו צאהלען.

די קהלה-פערוואלטונג ווענדעט זיך דעריבער מיט א רעקורס צו דער וואיעוואודזטווע, אז ביז די פראגע וועגען הייל-קאסטען פאר ארימע וועט נישט ערלעדיגט ווערען דורכ'ן אינערן-מיניסטעריום, זאל מען דאס געלד נישט איינקאסירען.

נישטא קיין נחת פון די לאדזער גרים.

קאזלאווסקי וויל צוריק זיין א קריסט - וולאדארטשיק וויל יודישע... נדבות.

(—) מיט א צייט צוריק, ווען דער משומד ראמאן קאזלאווסקי איז צוריק איבערגעגאנגען צום יודענטום, איז אין לאדזער ראבינאט געקומען קאזלאווסקי'ס קריסטליכע פרוי און געפאדערט, אז מ'זאל איהר מאן נישט ארויסגעבען די אקטען, ביז ער וועט זי און די 2 קינדער באזארגען מיט חיונה.

דער ראבינאט האט אבער נישט קוקענדיג אויף די טענות פון דער קריסטליכער פרוי קאזלאווסקי'ן יא ארויסגעגעבען די פאפירען.

א צייט שפעטער איז קאזלאווסקי'ס פרוי ווידער געקומען אין ראבינאט און ערקלערט, אז איהר מאן וויל נישט מעהר זיין קיין יוד און אז מ'זאל וועגען דעם צונויפשטעלען א פראטאקאל.

אויך דאס מאל האט מען אין ראבינאט נישט גענומען ערנסט די טענות פון דער קריסטין.

נעכטען איז אבער אין ראבינאט געקומען קאזלאווסקי אליין און אנגעגעבען אן'ערקלערונג, אז ער האט חרטה אויפ'ן גאנצען עסק: ער וויל נישט מעהר זיין קיין יוד, און וויל, מ'זאל איהם צוריקגעבען אלע אקטען.

אין ראבינאט האט מען אבער דעם געוועזענעם און צוקונפטיגען משומד נישט געוואלט צוריקגעבען זיינע פאפירען.

קאזלאווסקי איז אוועק און געזאגט, אז ער וועט נאך קומען. קיין יוד, האט ער געזאגט, וויל ער מעהר נישט זיין. ס'געפעלט איהם נישט...

* * *

בשעתו האט אין לאדז געקאכט און געברודערט מיט דעם קריסט וולאדארטשיק, וועלכער האט געטון יודען א גרויסע „טובה" און געווארען א יוד.

ס'ווייזט זיך אבער ארויס, אז אויך פון וולאדארטשיק'ן האט דאס „יודישעס פאלקעס" נישט קיין גרויס נחת, ווייל וולאדארטשיק איז א פשוט'ער שנארער און וואכען-לאנג ווי ער שלאגט טאגטעגליך אפ די טירען פון דער קהלה און פאדערט פאר זיך נדבות, באשר ער איז א יוד.

נעכטען איז וולאדארטשיק ווידער אמאל געקומען אין קהלה לאקאל און געדראהט, אז ער וועט אויסהאקען די שויבען, אויב מ'וועט איהם נישט געבען קיין געלד, דערביי האט ער געשריגען:

— איך בין צוליב אייך געווארען א יוד; איך האב חתונה-געהאט מיט א יודיש מיידעל, איז אייך ווייניג?

קוים מ'האט דעם פוזשונטעריסט ארויסגעווארפען.

אין די אפטייקען.

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(?) היינט דינסטאג דיזשורירען ביינאכט פאלגענדע אפטייקען: ל. פאוולאווסקא, (פעטריקאווער 307); ס. האמבורג, (גלובנא 50); ב. גלוכאווסקא, (נארוטאוויטשא 4); י. שיטקעוויטש, (קאפערניקא 26); א. כארעמזא, (פאמארסקא 10) און א. פאטאש, (פל. קאשטשעלנא 10).

פאלקס-מיטינג אין פילהארמאניע-זאל.

זונטאג, דעם 6 טען מערץ 7 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל א פייערליכער פאלקס-מיטינג לכבוד דעם יובילאום פון דער רעליגיעזער פרויען-באוועגונג „בנות אגודת ישראל".

מיט רעפעראטען טרעטען ארויסטרעטען די ארטאדאקסישע רעדנער: הרב מ. ח. לויא פון שאק (רומעניען), הרב ש. ד. לאסקי (ראדאגאשטש), סענאטאר א. מענדעלסאן, דעפוטאט ב. סטעמפעל (קראקא), דעפוטאט ל. מינצבערג, ד"ר ש. דייטשלענדער (וויען), אדוואקאט, רעד. א. ב. עקערמאן און פרנס ש. ג. ריטמייסטער פון ווארשא, א. א.

ווער ווייסט?

עמנואל עדעלשטיין אלט 13 יאהר, א שילער איז אוועקגעגאנגען פון דערהיים, מלינארסקא 4, שוין דריי וואכען צייט און ביז היינט איז קיין שפור פון איהם נישט פערהאנען.

אנגעטון א שילער-היטעל, א טונקעלע מארינארקע, א בלאס שאטין-יונגעל.

א נייע פאזיציע.

די זיהן פון באקאנטען בירגער פון אונזער שטאדט ה' פראנציסעק העסע, האבען געעפענט פון היינטיגען טאג אן אויף פעטריקאווער 111 א קאנפעקציע-מאגאזין און פון ספארט-ארטיקלען.

א דאנק די פאך-קענטנישען פון די אינהאבער, וועט די לאדזער קליענטעלע זיך קענען באזארגען מיט אנציגער. פוטערס פון ערשטקלאסיגער קוואליטעט און בעסטער אויספערטיגונג. די ספארט-מענער וועט די ידיעה דערפרייען, אז די נייע פירמע איז אויך פערטרעטער פון דער פירמע ה. דזשעמס ל.ט.צ. פאבריק פון טעניס-ראקעטען, ווי אויך פון דער אמעריקאנער פירמע רובזען קאמפ. פאבריק פון ספארט-שיך. דער נייער פירמע ווינשט מען ערפאלג.

אין ראדאשיץ נאך דער פטירה פון ראדאשיצער רבי זצ"ל

(צווייטער בריף פון אונזער שליח).

איך ווער ארומגערינגלט דורך די ארטיגע חסידים. מיט'ן ענין זענען פאר־אינטערעסירט נישט נאר די ראדאשיצער חסידים נאר די גאנצע ראדאשיצער בעפעלקערונג.

ראדאשיץ איז א קליין שטעדטעל און די רעזידענץ פון א רבי'ן, בפרט אזא אנגעזעהענעם, ווי ס'איז געווען דער נפטר — האט געשפילט א גרויסע ראָל אינ'ם עקאנאמישען לעבען פון שטעדטעל. ווי נישט ווי לאזט יעדער אנגעקומענער חסיד עפּיס איבער. פוהרמאנעס, אכסניות־בעזיצער א. ד. גל. האבען זיך אויסגעהאלטען א דאנק די אנגעפאהרענע אנהענגער פון רבי'ן. דאס גאנצע שטעדטעל איז ריין מאטעריעל פעראינטערעסירט אין דעם, אז די „רעזידענץ" זאל בלייבען אין ראדאשיץ.

א גאנץ אנדערע בעציהונג האבען צו דעם ענין די ראדאשיצער חסידים. פאר זיי איז עס א פראגע אויך פון כבוד הדור, אז דער רבי זאל וואוינען במקום שהתפללו אבותיו, אז די יחוס'קייט זאל נישט איבערגעריסען ווערען.

די ראדאשיצער מקורבים פון רבינ'ס הויז פערופען זיך אויך אויף דעם, וואס דער נפטר האט די לעצטע פאר צעהנדליג יאהר נישט געוואלט פערלאזען די שוועל פון זיין הויז, אז בעת'ן גירוש, וואס איז פארגעקומען אין מלחמה צייט, ווען דער רבי איז געצוואונגען געווען זיך ציטווייליג אריבערציהען קיין קאנסק האט ער פיל געליטען און בעוואָרט אויף דעם מאמענט, ווען ער וועט זיך קענען אומקעהרען אין זיין הויז, אין זיין שטעטעל, צו וועלכע ער איז אזוי צוגעוואוינט געווארען און וועלכען ער האט אזוי ליב געהאט.

ווען דער שליח פון לאדז נאכ'ן קיטעל איז אנגעקומען קיין קאנסק, האבען איהם די ראדאשיצער חסידים נישט געראטען אפילו זיך צו בעווייזען אין שטעדטיל, ווייל די אויפרעגונג איז דארט זעהר גרויס און דער שליח איז טאקי נישט געפאהרען קיין ראדאשיץ און האט דעם קיטעל נישט געבראכט קיין לאדז.

אן'אנגעזעהענער ראדאשיצער חסיד, א ייד פון די מיטעלע יאהרען, וועלכע איז ווי ס'זעהט אויס גוט בעהאוונט אין די ענינים פערפיהרט מיט מיר א בריטען שמועס. ער דערצעהלט, אז די לאדזער גוטע פריינד פונ'ם רבי'ן האבען כסדר פערלאנגט, דער רבי זאל אריבערפאהרען קיין לאדז, וואו ער וועט קענען זיך בעסער היילען. דער רבי האט אבער נישט געוואלט אבער לעצטענס ווען די יסורים זענען שוין געווארען ממש אונערטרעגליך, און די לאדזער דאקטוירים האבען ערקלערט, אז פון דערוויטענס, איז זיי אונמעגליך דעם רבי'ן צו קורירען. אז אין לאדז וועלען זיי דאך קענען האבען דעם חולה אונטער זייער אויפזיכט האט זיך דער נפטר דעצידירט און האט געפרעגט דעם רב, וואס זאגט ער אויף דעם. בכלל, דערצעהלט דער חסיד, האט זיך דער נפטר קיינמאל נישט דעצידירט אויף קיין שום זאך. נישט אנפרעגענדיג און נישט אויסהערענדיג די מיינונג פון די קינדער.

דער רב האט געענטפערט: נישט הייסען פאהרען קען ער נישט, ער קען נישט נעהמען אויף זיך די אחריות, בפרט, ווען די לאדזער דאקטוירים פערלאנגען עס, ער האט אבער געפאדערט פון די בעגלייטער, אז זיי זאלען געבען א תקיעת כף, אז זיי וועלען דעם רבי'ן צוריקשטעלען קיין ראדאשיק. קיין תקיעת כף האבען זיי נישט געגעבען, זיי האבען אבער צוגעזאגט, אז זיי וועלען זיך בעמיהען עס צו טון, דאן האט דער רב מסכים געווען און דעם רבי'ן האט מען איבערגעפיהרט קיין לאדז.

אין ראדאשיץ וואונדערט מען זיך ווי אזוי דער לאדזער ראבינאט האט בכלל געקאנט מאכען א דין תורה וועגען דעם ארט פון דער קבורה, אין דער צייט ווען דער לאדזער ראבינאט איז דאך א צד, א נוגע. בכלל גיט מען אין ראדאשיק גערעכט דעם ראדאשיצער רב, וואס איז נישט מסכים געווען או'ן בית־דין פון לאדזער ראבינאט און פערלאנגט אפצולעגען די לויה.

אלע ראדאשיצער איינוואוינער זענען נישט צופרידען און פיהלען זיך ממש בעזולהט, וואס דער נפטר איז געקומען צו קבורה נישט אין ראדאשיק, און די שטימונג דארט איז פאר'ן ראדאשיצער רב. וועלכער איז ווי כ'האב אייך שוין געשריבען, דורך זיינע חסידים בעטראכט אלס ראדאשיצער רבי.

הספדים אין ראדאשיץ אין דער שטוב פונ'ם נפטר געווארענעם רבי'ן

ר א ד א ש י ק. 28. (טעלעפאניש פון אונזער שליח). נעכטען, זונטאג, פאר־נאכט בין מ'חה למעריב האט זיך אנגעפילט פון עסל כמו הונדערט יידען, קליין און גרויס, מענער און פרויען, פערזאמעלט אין דער שטוב, וואו ס'האט געוואוינט דער נפטר־געווארענער רבי, כדי מספיד צו זיין דעם נפטר.

דער אנגעזעהענער גער'ער חסיד און חשוב'ער בן־עיר ר' דוד ראזענבלום האט געהאלטען א הספד און גערעדט וועגען דער גרויסער אבידה.

דערנאך האט דער נייער ראדאשיצער רבי, אויך געהאלטען א הספד. בעת די הספדים איז געווען א גרויס געוויין.

נאך די הספדים האבען אלע דעם נייעם רבי'ן אפגעגעבען מזל־טוב, צוליב זיין איבערנעהמען דאס רבנות.

נאך דער שבעה וועט דער רבי האלטען א דרשה אין דער גרויסער שטאטישער שוהל. אין דעם טאג וועט לען אלע נייעלבער זיין געשלאסען.

נעכטען זענען אויך א סך ראדאשיצער חסידים אוועק, אויפ'ן אוהל פון דעם נפטר'ס פאטער רבי בער זצ"ל און אויך אויפ'ן אוהל פון דעם זיידען רבי הלל זצ"ל. מ'האט מודיע געווען די נפטרים וועגען דער גרויסער אבידה, דער פטירה פון רבי'ן.

*

היינט זענען קיין ראדאשיק אנגעקומען אין אויטא'ס א סך חסידים פון לאדז, כדי מנחם־אבל צו זיין דעם רבי'ן ר' ישראל יוסף און איהם אפגעבען מזל־טוב.

ס'קומען אויך אן מאסען חסידים און רבנים פון די ארומיגע שטעט. א גענויער בריף וועגען דער שטימונג אין ראדאשיק — קומט.

בעראטונג אין הקהלה־ראט.

פועלי־ציון פאדערען אויסצודריקען אומצוטרוי דער קהלה־פערוואלטונג — הילפס־אקציע אויף פסח. — די קהלה האט נישט קיין מיטלען — בעשלאסען... צוזאמענצורופען נאך א בעראטונג.

דער פארזיצער פון קהלה ראט ה' בודזינער, וועלכער איז פרייטאג צוריקגעקומען פון אויסלאנד האט אויף נעכטען גערופען א בעראטונג פון אלע פראקציעס, וועלכע זענען פערטרעטען אין קהלה, אויף צו בעטראכטען די וויכטיגע ארבייט פון דער קהלה אין צוזאמענהאנג מיט דער אונטעטיגקייט פון דער פערוואלטונג.

אויף דער בעראטונג זענען געקומען אלע פראקציעס, אויסער בונד און ציוניסטען.

דאס ערשטע ווארט האט בעקומען דאזאר עדעלמאן. וועלכער שטעמפעלט די ארבייט פון דער קהלה־פערוואלטונג אלס פערברעכערישע, ווייל זי האט צו געשטעלט צום בעשטעטיגען א ביודזשעט, וואס האט נישט בעקומען די הסכמה פון קהלה ראט. די גאנצע טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג בעשטעהט נאר אין דעם, וואס זי לאדענט איין יעדעס מאל אנדערע רבנים אויף צו מאכען פשרות צווישען די צוקריגטע צדדים פון דער קהלה. דאזאר עדעלמאן לעגט פאר צוזאמענרופען א זיצונג, אויף וועלכע ס'זאל אויסגעדריקט ווערען אומצוטרוי דער פערוואלטונג און ס'זאל פאר קומען נייע וואהלען.

דער אונפארטייאישער דאזאר וואַדיסלאווסקי איז מסכים, אז די קהלה פערוואלטונג טוט גארנישט, ער איז אבער געגען דעם פארשלאג פון דאזאר עדעלמאן, ווייל די פערוואלטונג וועט סיי ווי סיי נישט פאלגען דעם ראט. ער לעגט פאר צוליב דעם וואס ס'איז שוין נאהענט צו פסח צוזאמענצורופען א נייע בעראטונג, וואו ס'זאל בעשלאסען ווערען וואס פאר א מיטלען מ'זאל אנוועמען פאר דער אונטערשטיצונגס־אקציע אויף פסח. אויך סענאטאר מענדעלסאן איז נישט מסכים מיט דאזאר עדעלמאן, דער בודזשעט איז אנגענומען געווארען ריכטיג. דער רעדנער מיינט, אז מ'טאר נישט אויסדריקען קיין אומצוטרוי די קהלה־פערוואלטונג. די פערוואלטונג קען נישט אונטערנעהמען קיין אונטערשטיצונג־אקציע אויף פסח, ווייל זי האט נישט קיין מיטלען. ער לעגט דעריבער פאר, אז ס'זאל צוזאמענגערופען ווערען א צווייטע בעראטונג מיט'ן אנטייל פון די פערוואלטונגס־מיטגלידער.

אויך דאזאר צעדערבוים און אנדערע זענען געגען דעם פארשלאג פון ה' עדעלמאן.

ה' עדעלמאן ענטפערט אלע געגנער פון זיין פארשלאג. ער האלט אז די קהלה איז בעשאפען געווארען נישט נאר פאר פסח־אונטערשטיצונגען. די וואס הונגערען א גאנץ יאהר וועט אויסקומען צו הונגערען אויך אום פסח. דער ראט איז פעראנטווארטליך פאר זיינע וועהלער און דארף רעאגירען אויף דער אונטעטיגקייט פון דער פערוואלטונג. די צווייטע בעראטונג וועט צו גארנישט ברענגען. ס'וועט דאך סוף כל סוף די זעלבע גרופע וואס אין דער פערוואלטונג. פאליטיש קען דער ראט נאר אנגעהמען א שטעלונג, אויסדריקענדיג אומצוטרוי דער פערוואלטונג, כדי ס'זאל קומען צו נייע וואהלען פון א פערוואלטונג.

אויב די פערוואלטונג וועט פון דעם נישט ציהען קיין קאנסעקווענצן, זאל זיך דער ראט אויפלעזען, און דאן וועלען פארקומען נייע וואהלען.

דער דאזיגער פארשלאג ווערט אפגעווארפען און ס'ווערט אנגענומען דער פארשלאג פון סענאטאר מענדעלסאן צוזאמענצורופען א צווייטע בעראטונג אויף דאנערשטאג אין אווענט. צו דער דאזיגער בעראטונג וועלען אויך גערופען ווערען די פארשטעהער פון דער קהלה פערוואלטונג.

בערכט־מיטינג פון „פועלי־ציון"־פראקציע אין לאדזער שטאט־ראט.

אונטערן פאַרזיץ פון דאזאר עדעלמאן אין „סקאלא" איז פארגעקומען א בעריכט־מיטינג פון די „פועלי ציון"־פראקציע אין לאדזער שטאט־ראט.

דער מיטינג האט צוגעצויגען א גרויסען עולם ארבייטער. עס האבען גערעדט די ה"ה: בראנד, ציטרינאוויטסקי און ראטמאן הלענדערסקי האט אבגעגעבען א בעריכט וועגען דעם שווערען, קאמף וואס ער פיהרט אין שטאט־ראט פאר די רעכט פון די יודישע ארבייטער און ארימע מאלקס מאסען, ער האט גענוי איבערגעגעבען די סיבות וואס האבען גורם געווען צו דער אבסטרוקציע, וואס ער פיהרט יעצט ביי די זיצונגען ארום די בודזשעט־דעבאטע.

ס'איז אויך דורך די רעפערענטען אנגעוויזען געווארען, אז דאס מאל האט אויך די בונדישע פראקציע איינגעזעהן, אז די טאקטיק פון „פועלי ציון" בעת דער פאריאהריגער בודזשעט־דעבאטע, איז געווען א ריכטיגע און האבען דאס מאל אויך זיך בעטייליגט אין דער אבסטרוקציע. ס'האט אפאנירט א פארשטעהער פון די בונדישע פראקציע, געענטפערט האט איהם ה' בראנד. נאך דעם איז אנגענומען געווארען א צוטרוי־רעזאלוציע פאר דער פועלי־ציון־פראקציע אינ'ם לאדזער שטאט־ראט.

קורצע קלײדלעך.

פעליעטאן

פון לעבעדיגען.

צי וועט אמעריקא אריינגעהן אין קריג מיט מעקסיקא צי נישט, אבער איין מלחמה האבען מיר שוין אויף זיכער, און זעהר א וויכטיגע דערצו, מ'מיין די מלחמה געגען קורצע קליידלעך אין אמעריקא.

אט דאס ברידערלעך וועט זיין א מלחמה! איהר פערשטעהט, מען הויבט זיך דא אן מיט פרויען. און מיט אלע יונגע און מיטעלע און מיט אלטע דערצו.

און עס וועט אוועק א מלחמה אויף יאהרען און יאהרען. הכלל, עס שמעקט מיט פולווער.

אבער ווען מען פרעגט מיך וואלט מען די קורצע קליידלעך צורוה געלאזט, ווייל איך בין פאר קורצע קליידלעך. איך זעה נישט קיין סכנה אין קורצע קליידלעך.

אויפדעקונג, ענטבלויזונג, נאקעטע פיס! — גארנישט!

ס'איז בעוויזען געווארען שוין לאנג, לאנג, אז אן'ענטבלויזטע פרוי איז א סך א קלענערע געפאהר ווי א צוגעדעקטע.

ווייל ווען א פרוי איז פערדעקט און לאנג בעקליידעט, זיצט א מאן און טרוימט, וועגען איהרע שעהנע פיס, וועגען איהרע טייערע פיסלעך, איי, איי! אבער ווען א פרוי ווייזט איהרע פיס, פערלירט א מאן אין מעהרסטע פאלען דעם חשק, נישט נאר צו קוקען, נאר צום לעבען בכלל...

ווייל ווי עס האט בעוויזען די סטאטיסטיק בעזיצען 99 פראצענט פון פרויען גראבע פיס, קלעצעדיגע פיס, אדער סתם מיאוסע פיס.

איך זעה א קלארע געפאהר פאר דער מאראל אין די קורץ־קליידיגקייט. דער מאנסבילשער מין האט זיך שוין אזוי צוגעוואוינט צו זעהן נאקעטע פרויען פיס אין טראמוואי, אז קוקענדיג אויף זיי לייענט ער די אנאנסען פון זייף מיט טשוועקעס און געניצט.

איך זאג, אז די גאנצע געשיכטע מיט די קורצע קליידלעך האבען אויסגעטראכט די זאקען־פאבריקאנטען. וואס קורצער דאס קליידעל אלץ לענגער דער זאק...

און חוץ דעם האלט איך, אז געגען קורצע קליידלעך דארף מען בכלל נישט מלחמה האלטען.

אלענפאלס נישט מיר מענער, זאלען די ווייבער קעמפען זייער קאמף.

און מיר וועלען צוקוקען און שמייכלען.

ווייל ווי תמיד איז א ווייבערשער קאמף, א קאמף צווישען שעהנע פרויען און מיאוסע ווייבער.

די שעהנע ווילען לעבען, רייצען און כאפען די מאנסבילען.

און די מיאוס'ע ווילען אויך דאס זעלבע—נאר זיי קאנען נישט.

און אויף צו להכעיס מאכען זיי זיך פאר פרום, און געוואלדעווען און לייגען איין וועלטען...

זאלען די ווייבער אויסקעמפען צווישען זיך און מיר זאלען שטעהן פון ווייטען!

ווען ווייבער שלאגען זיך צווישען זיך, איז בכלל פאר אונזערע מאנסבילען געזונטער. זיי לאזען אונז דאן צורוה, און מיר געווינען בלויז דערפון. מיר כאפען אפ דעם אטהעם, פערביגדען אונזערע וואונדען...

איך קעהר זיך אום צו מיין פריהערדיגער פילאזאפיע. ווייסט איהר, וואו ליגט דער סוד פון זינד?

האט איהר א מאל א טראכט געטון וועגען דעם?

דער סוד פון זינד ליגט אין פערדעקונג, און נישט אין אפדעקונג.

יעדע גובה־פערדעקט מען.

יעדע נישט־שעהנע סאט פערהילט מען און יעדען סוד ווילען מענשען אויפדעקען...

א לאנג קליידעל מאכט א פרוי פאר א מאדנע בריאה, פאר א געהיימנישפולע בעשעפעניש. דאס זיידען קלייד שורשעט איבער'ן דיל און עס רעדט פון סודות און געהיימנישען פון מענשליכען מין, א גוואלד!

אבער א קורץ קליידעל רעדט נישט, א קורץ קליידעל האט קיין סודות נישט. א קורץ קליידעל איז א פרוי אהן א סוד.

א קורץ קליידעל שרייט מיט קולי קולות, חוצפה'דיג פערשייט: קוקט מאנזביל, אט דאס זענען מיר ווייבער! אונזער סוד איז אפגעהילט פאר אייך, נאקעט שטעהן מיר פאר אייך!

און דער מאנסביל קוקט, קוקט און זעהט, אז ס'איז קיין סוד נישטא.

טאקע מאקע... זאגט ער, און געהט צו זיינע געשעפטען. און דאס איז געזונד פאר אונז מאנזבילען.

כ'בין איבערצייגט, אז מיט קורצקליידעלדיגקייט שעדיגען די פרויען זיך אליין.

סוף כל סוף וועט די פוס־נאקעטקייט אויסגיין צו זייערע קעפּ.

ווייל מיר מאנסבילען וועלען זיך צוגעוואוינען צו קוקען אויף דער פרוי אהן אינטערעס, אהן רייץ. אהן דער סודות'דיגקייט, וועלכע מיר שרייבען איהר צו.

און וואס איז א פרוי אהן דעם, אז א מאן קוקט נישט אויף איהר? — גארנישט! א זונען־אונטערגאנג אדער אויפגאנג קאן אויסקומען אהן בעוואונדערער און צוקוקער, אבער נישט קיין פרוי...

און איך בין איבערצייגט, אז געגען קורצע קליידלעך דארף מען נישט קעמפען, ווייל עס וועט קומען א צייט און די פרויען וועלען זיך אליין כאפען, אז געוויסע שניידער האבען זיי פערדרעהט דעם קאפּ מיט פוס־נאקעטקייט. און אז דאס קען זיי פיהרען צו באנקראט. זיי וועלען זיך כאפען, אז זיי זענען צו קורץ פערשניטען, און זיי וועלען זיך צוריק אומקעהרען צו לאנגע קליידלעך.

און מען קען דערווארטען, אז די נאהנסטע מאדע וועט זיין זעהר לאנגע קליידלעך, זעהר לאנגע.

סענסאציאנעלער פראצעס פון ראדימינער רבי אין פשעמישל

(קארעספאנדענץ צום „נײעם פאלקסבלאט“).

נעכטען מאנטאג האט זיך אין פשעמישל אנגעהויבען דער פראצעס צווישען ראדימנער רבי און די פרוי זלאטע רובין.

דער פראצעס קומט פאר אינטערען פארזיץ פון ריכטער קראגולסקי.

די פערטיידיגונג פון פרוי רובין זענען די אדוואקאטען, ד״ר גראסער, פרום און ד״ר פייפער.

דער פערטיידיגער פון רבי׳ן איז דער בעריהמטער אדוואקאט ד״ר לאנדוי.

דער ראדימנער רבי איז זונטאג געקומען צופאהרען קיין פשעמישל, די טעג איז ביים רבי׳ן געמאכט געווארען א רעוויזיע און מען האט געפונען א פאטאגראפישע קלישע פון דעם אקט שלובני מיט פרוי זלאטע רובין. צוליב דעם האט דער פראקוראר בדעה ניט צו פערשווייגען דעם ענין פון ביגאמיע און טאקע יא ארויסטרעטען מיט א בעשולדיגונג געגען ראדימנער רבי׳ן. זיין פערטיידיגער, ד״ר לאנדוי, גרייט צו א געגען פארשלאג.

אין א געשפרעך מיט פערטיידיגער פון פרוי רובין ד״ר גראספעלד האט ער ערקלערט, אז זיין קליענטין איז אנ׳ אנאלפאבעטין. איהר פאמיליע איז אויף פערשידענע אופנים געשטאנען אין קאנטאקט מיט רבנים און עס איז פערשטענדליך איהר אמביציע דווקא חתונה צו האבען מיט א רב, אהן אונטערשיד ווער דער רב זאל ניט זיין. פאר איהר עלטער האט זי נאך א נענוג לעבעדיגען טעמפעראמענט.

דער ראדימנער רבי האט בעמערקט איהר חשק חתונה צו האבען מיט א רב און ער האט איהר חשק אויס׳ן העכסטען גראד אויסגענוצט. צו בעווייזען זיין שולד איז גענוג דער פאקט, וואס ער האט געגומען ביי איהר 2000 דאלאר און אויסגעווירקט ביי איהר א צוואה, לויט וועלכער איהר גאנץ פערמעגען געהט איבער צו איהם און צו זיינע 3 אונפערהייראטעטע טעכטער.

מכח זיין ארויסטריט געגען יודישען קלעריקאליזם האט ד״ר גראספעלד ערקלערט, אז פרוי רובין ליידט לעצטענס פון די ארטאדאקסען, וועלכע לאזען זי נישט צו רוה און זי האט זיך אפילו געמוזט אריינציהען צו א קריסט.

יודען פון נייסאנטש האבען איבערגעגעבען, אז דארט געדענקט מען די פרוי זלאטע רובין נאך פון פאר 40 יאהר צוריק, שוין דאמאלס, נאך אלס 16-יעהריגע מיידעל, איז זי געווען בעקאנט מיט איהר אונמאראליש אויפפיהרען. מען האט זי דאן חתונה געמאכט מיט א וואסער טרעגער, א געוויסען שמואל קראפס, זי האט אבער מיט איהם געוואוינט נישט מעהר, ווי איין וואך און באלד זיך געג׳ט. די קרובים האבען פון איהר נישט געוואלט הערען און מען האט זי נישט אריינגעלאזט אין שטוב אריין.

יודישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ ענטווארטען אויף יורידישע אנפראגען, וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט“

בעם דערלאנגען אנ׳אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט פון ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 1. מערץ 1927.

5021 לעווקאוויטש.
די אמנעסטיע איז אויף אייך נישט חל, ווייל אייער ענין געפינט זיך נאך אין סטאדיום פון אויספארשונג.

5022 א לעזער פון זאמענהאף גאס.
לויט דער לעצטער פעראָרדנונג פון פינאנץ-מיניסטער ווערט וואוינונגס-שטייער אויפגעמאהנט, נור ביים הויפט-לאקאטאר און נישט ביי די סוב-לאקאטארען

5023 א דאפעלט פעדאינטערעסירטער לעזער.
דעם ערשטען דראהט א שטראף העכסטענס ביז 6 חדשים דעם צווייטען—פאר איבערגעהן אונלעגאל די גרעניץ.

5024 א נאדלישגאווי פון 1904.
אויב איהר האט שוין א מיליטעריש-ביכעל, אז איהר זענט פערעכענט געווארען אין רעזערווע, קאן נישט זיין קיין רייד, וועגען אריינציהען אין אקטיוו-דינסט, סיידען אויף איבונגען.

5025. לעמשיצקי.
עס איז א פראגע פון וועלכען חודש דער חוב שטאמט.

5026. י. ג.
דער פאטער קאן נישט די שטראף שענקען. ער קאן אבער יא נישט וועלען עדות זאגען אלס געליטענער קעגען זיין זוהן. וויבאלד אזוי וועט מען איהם שוין סיי ווי נישט ארעסטירען אפילו, ווען ער וועט פער׳משפט ווערען.

5027. א לעזער פון קאמיענגא.
נישט וויכטיג ווער עס האט זיך פריהער אריינגעצויגען אין דער דירה און אויף וועמענס נאמען דער הויז-ווירט שרייבט אויס די קוויטונגען, קוים האט איהרביידע אונטערהאנדעלט מיט׳ן ווירט און צוזאמען בעצאהלט דירה-געלט פאר׳ן ערשטען קווארטאל, קאן נישט איינער בעטראכט ווערען פאר א לאקאטאר און דער צווייטער פאר א סובלאקאטאר, נאר ביידע זענען לאקאטארען.

5028. שטערמאן.
מיט דער הסכמה פון די ביידע צדדים קאן דער פראצעס ווערען אפגעלייגט.

5029. נ. ג.
דער הויזווירט האט נישט קיין רעכט צו נעמען דירה-געלד דירעקט פון סובלאקאטאר.

5030 א שרעער פון לאגיעווניצקא.
אזוי ווי איהר האט די שערזמע אין דער קיך. קאן זיין העכסטענס א רייד וועגען צאלען דירה-געלד לויט׳ן פראצענט - פוס פאר אנ׳ארבייטס - לאקאל (קאט. B) אבער בשום אופן האט דער הויזווירט נישט קיין רעכט אויף דעם סמך צו פאדערען טייערער גרונד דירה-געלד, וויפיל דער אירזשאנד ראזיעמשי האט פעסטגעשטעלט.

5031. שנייוויס.
ס׳איז א פראגע מיט וואס איהר בעשעפטיגט זיך און ווי אלט אייער זוהן איז, אויב האט איהר נישט קיין בעשעפטיגונג אדער אייער זוהן איז נאך נישט פול-יעהריג, מעג זאגאר דער פאטענט אויסגעקויפט ווערען אויף זיין נאמען קאן מען ביי אייך איינמאנען זיינע חובות בפרט, ווען זיין אונטערנעמונג האט זיך געפונען ביי אייך אין שטוב.

5032. א יעהרליכער לעזער פון פאלקסבלאט.
די קלאזועלעס מוזען וואלעריזירט ווערען. איהר קאנט פאדערען פאר יעדע 10 מארק אין 11 חודש 1919 — 1 זל. און פאר יעדע 23 מארק אין 2 ח. 1920 אויך צו 1 זל.

5033. פרינץ.
אויב איהר האט געליטען דורך דער פעראָרדנונג פון באאמטען א מאטעריעלען שאדען איז טאקי דער אמט דערפאר פעראנטווארטליך אבער נאר אין דעם פאל, ווען די דערמאנטע פעראָרדנונג איז געווען אומגעזעצליך אדער איז אויסגעפיהרט נישט אין איינקלאנג מיט די פערפליכטענדע אינסטרוקציע.

5034 א לעזער פון רזשגאווסקא.
איהר דארפט נישט האבען פון הויזווירט די הסכמה אריינצונעמען אין אייער וואוינונג דעם איידעם, מיט וועלכען אייער טאכטער, וואס האט די גאנצע צייט געוואוינט מיט אייך צוזאמען, האט ערשט חתונה געהאט.

5035. ר.
נישט פארהאן אזא געזעץ, וואס זאל בערעכטיגען א טויש פון ווערט-זאכען צווישען א פאר-פאלק. אונטערצונעמען אנ׳אקציע וועגען אנולירען אזא טויש זענען בערופען די פעראינטערעסירטע מלוות.

5036. א לעזער פון אגראדאווע.
די פריטענזיע פון הויז-ווירט ווערט בעפארצוגט לגבי די איבעריגע בעלי-חובות אבער נאר אין בעצוג צו די זאכען, וועלכע געפינען זיך אין זיין הויז.

5037. ל. מ. שיק.
הגם די דינסט האט א ווידאק נור אויף אייער פרוי קאן מען פונדעסטוועגען לייגען אנ׳ארעסט אויף אייערע שטוב-זאכען. צו בעפרייען אייערע זאכען פון דער זאיענטשע האט איהר אין דעם פאל גאנץ קנאפע האפנונגען.

5038. א לאקאטאר פון פולנאצנא.
5039. חיים.
5040. מרדכי שווארץ פון פעפערגאס 20.
5041. יהורה.
וועגען אייערע ענינים קאנט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאכמיטאג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

5042. ק. קל.
גובה איז אונבעדינג איינע פון די סבות, צוליב וועלכע מען קאן בעזייטיגען אנ׳אנגעשטעלטען אדער ארבייטער אהן קינדיגונג. האט אבער דאס געריכט אייך בעפרייט פון יעדער שטראף קאט איהר פאדערן, אז מען זאל אייך צוריקנעהמען צו דער ארבייט עווענטועל געבען אנ׳ענטשעדיגונג אין דער הויך פון א 3-חדשים׳ריגע פענסיע אלס אנגעשטעלטען.

5043. א סטאלע לעזער.
וועגען דער אדרעס פון דער קונטסשלאסעריי אויפ׳ן נאמען פון באראן הירש אין דייטשלאנד קאנט איהר זיך דערוויסען אין דער געזעלשאפט „ארט“ פל. קאשצ. 4.

5044 פילדרינג:
אויב איהר האט אין דער בקשה נישט געבעטען, אז מען זאל די געריכטס-קאסטען אויפמאהנען פון בעל-חוב, נישט קוקענדיג אויפ׳ן רעזולטאט פון פראצעס, וועט מען די קאסטען פון אייך אויפמאהנען, געוויס קאנט איהר בעזונדער איינקלאגען דעם בעל חוב, אז ער זאל אייך אומקערען די געריכטס-קאסטען.

5045. א געטרייער לעזער פון ציגעל-גאס 66.
עס איז א פראגע צי עס האנדעלט זיך וועגען א היפאטעקירט הויז אדער נישט. אין ערשטען פאל איז נישט גענוג דער בלויזער נאטאריעלער קויפאקט, נור דאס אייגענטום-רעכט געהט ערשט איבער נאך דעם ווי דער מאנטער אקט איז אריינגעצויגען געווארען אין די היפאטעק-ביכער.

5046. ש. י.
אויב דער מאן איז פול-יעהריג איז ער סיי ווי דער אפיקון איבער זיין מינדעריעהריגער פרוי.

בעפאלמעכטיגטער פון דער פירמע
„BATIM“
Berlin, Spaudauer Brücke 2
Spółka imobilowa
איז געקומען נאך לאדז און ערטיילט אינפארמאציעס אין אנגעלעגענהייטען, וואס זענען פערבונדען מיט הייזער - פערוואלטונגען אין אויסלאנד. פערמיטעלער צו בעקומען היפאטעקן אויף 6½% יעהרליך, ליקווידירט פערלעגענע היפאטעק-חובות, ווי אויך
קויפט הייזער אין בערלין
1118
ווי אויך נעמט איבער הייזער-אדמיניסטראציעס.
Łódź, GRAND-HOTEL
p. ELENBERG, p. 349
פון 10 ביז 12 און פון 5 ביז 6 נאכמ.

די, וועלכע אזעוו האט פעראטען.

לויט די זכרונות פון באריס סאווינקאוו.

(22

זיצענדיג אין רעסטאראן איז קאליאיעוו געווארען לעבעדיגער און ער האט ווידער אנגעהויבען רעדען וועגען דעם, וואס ער האט דורכגעלאזט די געלעגענהייט און נישט דער׳הרג׳עט דעם גרויס-פירשט, איבער דעם וואס ער האט נישט געוואלט פערגיסען קיין בלוט פון אומשולדיגע קינדער. ער איז געווען זעהר צופרידען דערפון, וואס מיר טאדלען איהם נישט דערפאר.

קוליקאווסקי האט די גאנצע צייט געשוויגען און קיין ווארט נישט געזאגט. ער האט אויסגעקוקט זעהר שלעכט, בלאס און אויסגעמוטשעט. די קעלט פריהער אין דרויסען האט איהם אזוי דורכגענומען, אז ער האט איצט קיין איין ווארט נישט געקענט ארויסרעדען.

ארום פיר א זייגער פארטאג האט מען פערמאכט דעם רעסטאראן. איך בין אוועק אהיים און קאליאיעוו מיט קוליקאווסקי׳ן האבען זיך געלאזט וואנדערען איבער דער שטאט אין אזא שרעקליכער קעלט.

ביים געזעגענען זיך האבען מיר בעשלאסען, אז נאך היינטיגע וואך וועלען מיר מאכען דעם אנפאל און איינמאל אונבעדינגט דער׳הרג׳ענען דעם גרויס-פירשט סערגעי.

דער צווייטער פעברואר איז אויסגעפאלען אום מיטוואך, אין מאיסעיענקא, דער פערשטעלטער „איזוואשטשיק“, האט אונז פערזיכערט, אז מיט עטליכע טעג שפעטער, מאנטאג, וועט דער גרויס-פירשט פאהרען צו זיך אין קאנטאר, אין גובערנאטאר׳ס פאלאץ.

וויסענדיג די געוואוינהייטען פונ׳ם גרויס-פירשט סערגעי, זענען מיר געקומען אום בעשלוס, אז דעם 3-טען, דעם 4-טען אדער דעם 5-טען פעברואר, וועט ער זיכבער פאהרען אין פאלאץ, וואס געפינט זיך אויף דער טווערער גאס.

מאכען דעם אנפאל דעם 3 טען פעברואר האבען מיר נישט געקענט, ווייל ביידע באמבען-ווארפער אונזערע זענען געווען זעהר מיד און נערוועז; איז געבליבען, אז קאליאיעוו און קוליקאווסקי זאלען דערווייל ארויספאהרען פון מאסקווע, און קומען צוריק זאלען זיי דעם 4-טען פעברואר ביי טאג; און דאן וועלען מיר שוין זעהן, וואס מיר האבען צו טון.

כדי נישט צו פערלירען קיין איבעריגע צייט האבען מיר שוין אפגערעדט, וואו איך זאל זיך מיט זיי טרעפען און זיי איבערגעבען די באמבעס.

די קוויטען פון די באמבעס האט ארויסגענומען דורא בריליאנט. אבער פרייטאג, דעם 4-טען פעברואר האט זי זיי געמוזט אריינשטעקען צוריק. איינס א זייגער ביי טאג בין איך, פונקט ווי מיטוואך, צוגעפאהרען צו איהר אין האטעל. און זי האט שוין פונקט ווי דאן, געווארט אויף מיר ביים אריינגאנג מיט די באמבעס אין די הענד, איינגעוויקעלט אין א טיכעל.

באלד איז צוגעפאהרען אונזער פערשטעלטער „איזוואשטשיק“ מאיסעיענקא און מיר האבען זיך ביידע אריינגעזעצט צו איהם אין שליטען. אפגעפאהרען א פאר שפאן, האט ער זיך אויסגעדרעהט מיט׳ן פנים צו אונז און געפרעגט:

— דעם „פאעס“ (קאליאיעוו׳ן) האט איהר שוין געזעהן?

— יא.

— נו, וואס, ער איז גרייט?

— אוודאי איז ער גרייט.

— און איך האב פריהער געזעהן קוליקאווסקי׳ן.

— נו?

— זעהר שלעכט.

און זיצענדיג אויף דער קאזלע און טרייבענדיג די פערד, האט ער אונז דערצעהלט, אז קוליקאווסקי איז היינט אין דערפריה געקומען צוריק קיין מאסקווע און איהם גלייך געלאזט וויסען, אז ער קען זיך אין דעם אנפאל אויפ׳ן גרויס-פירשט נישט בעטייליגען, ווייל ער איז געקומען צום בעשלוס, אז ער איז צו שוואך צו נעהמען אנ׳אנטייל אין טעראריסטישער ארבייט; מיטוואך אויף דער נאכט האט ער זיך איבערצייגט אין דעם.

ווען איך האב דאס דערהערט, בין איך געבליבען זיצען א צוטומעלטער.

וואס טוט מען איצט?

שיקען מאיסעיענקא׳ן מיט א באמבע ער זאל צוזאמען מיט קאליאיעוו׳ן געהן דער׳הרג׳ענען דעם גרויס-פירשט סערגעי קען מען נישט, ווייל מאיסעיענקא איז דאך פערשטעלט אלס א „איזוואשטשיק“, און ווען מען וועט איהם ארעסטירען, וועט די רעגירונג דורך דעם זיך דערוויסען, וואס פאר א מיטלען אונזער ארגאניזאציע געהמט אן, ווען זי דארף דורכפיהרען א טעראריסטישען אנפאל.

זאל איך אליין נעהמען א באמבע און צוזאמען מיט קאליאיעוו׳ן געהן דער׳הרג׳ענען דעם גרויס-פירשט?

(פארטזעצונג קומט).

עפענטליכע עקזעקוציע אין ווילנא.

הונדערטער מענשען האבען געפרוירען און געווארט אויפ'ן „ספעקטאקל".

אין ווילנער אווענד-קוריער לייענען מיר:

נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס מיר לעבען שוין ברוך השם אין 20-טען יאהר הונדערט געפינען זיך נאך ביי אונז נישט וועניג בעלנים צו זיין „צו-שויער" בעת'ן אויספיהרען א טויט-אורטייל. אזוי האבען טאקע א סך ווילנער איינוואוינער (יודען אויך בתוכם) נישט געקאנט רוהיג שלאפען די נאכט פון פרייטאג אויף שבת, קוים דערווארטענדיג די שעה, ווען ס'איז דערשאסען געווארען דער, דורך דעם שטאנד-גע-ריכט צום טויט-פער'משפט'ער באנדיט, יוליאן בארנאוואסקי (דעם צווייטען קריוואסען, וואס איז אויך פער'משפט געווארען צום טויט, האט דער מלוכה-פרעזידענט בעגנעדיגט).

5 באגינען זענען די שניי-בעדעקטע אנטאקאלער בערג פערפולט געווען מיט נייגעריגע, וואס האבען געדולדיג גע-פרוירען אויפ'ן פריהמארגען-פראסט, ווארטענדיג אויף דער עקזעקוציע. אומ-זיסט איז אבער געווען דאס נישט שלאפען די נאכט, ווייל די עקזעקוציע איז פארגע-קומען אויף די בערג פון קאראלינקע אין זווריבעץ

האלב 5 בעגינען איז פון תפיסה ארויסגעפאהרען א שווארצע קארעטע אונטער דער שמירה פון זעלנער און רייטער-פאליציאנטען, אין קארעטע איז געזעסען א געשמידטער אין קייטען יוליאן בארנאווסקי און א קשיאנדז.

צוקומענדיג צו א פלעצעל אויף די קאראלינקער בערג האט מען זיך אפ-געשטעלט.

דער פלאץ ארום און ארום איז שוין פון פריהער געווען בעוואכט פון פאלי-ציאנטען. דער פער'משפט'ער, א יונגער שגץ, אלט 26 יאהר, איז אהן קייגעמס הילף ארויס פון קארעטע מיט א רוהי-גען אויסזעהן און געבליבען שטעהן הכנעה'דיג אויפ'ן פלאץ.

פראקוראר באגינסקי לייענט אויף גיך איבער פאר איהם נאכאמאל דעם טויט-אורטייל און מעלדעט איהם, אז זיין בקשה וועגען בעגנעדיגען איז אפגע-ווארפען געווארען. דער פער'משפט'ער הערט אויס רוהיג. צו איהם געהט צו דער קשיאנדז און ער הייבט אן מתפלל זיין מיט איהם.

א קאמפאניע פון 6 טען לעגיאנען-פולק גיט דא! א זאלפ. בארנאוואסקי פאלט דאן א טויטער אויפ'ן ארט גע-טראפען פון די קוילען אין אויג און אין הארצען. דער קערפער ווערט אריינ-געלייגט אין א טרומנע און אפגעפיהרט אויפ'ן בית-עלמין.

„קוריער וויל." דערצעהלט וועגען דער עקזעקוציע פאלגענדעס:

די עקזעקוציע איז תחילת בעשטימט געווארען אויף אנ'אנדער ארט, אויפ'ן וועג האט זיך אבער איינגעשטעלט דער שטאט קאמענדאנט פולקאווניק באביא מינסקי, אז מען זאל די עקזעקוציע אויספיהרען אויף אנ'ארט, וועלכען ער האט אויסגעקליבען, הגם דער פראקוראר האט פראטעסטירט, האט איהם אבער דער פולקאווניק באביאטינסקי אויפגעוויזען, אז לויט א דעקרעט פון מלחמה-מיניסטער-האט ער רעכט אלס שטאדט-קאמענדאנט אויסצוקליבען דעם ארט.

ווייטער דערצעהלט „קוריער ווי-לענסקי":

פולקאווניק באביאטינסקי האט זיך געווענדעט צום פערמשפט'ן מיט די ווערטער: „צי ארא די קאפאטע", „ק. וו." וויל נישט קאמענטירען די האלטונג פון שטאט-קאמענדאנט בעת דער עק-זעקוציע. זיין האלטונג רעדט פאר זיך אליין. די צייטונג פאדערט דעריבער די דימיסיע פון ווילנער שטאט-קאמענ-דאנט און האפט, אז די קאמפעטענטע מיליטערישע מאכט וועט בעטראכטען די דאזיגע פראגע.

הילפס-אקציע פון די אמעריקאנער קריסטען לטובת די יודען אין מזרח-אייראפא

גרויסע יודען-פריינדליכע רעדע פון א קארדינאל.

פילאדעלפיא, (יט"א) דער קאמיטעט פון אמעריקאנער קריסטען צו שאפען א הילפס-פאנד פאר די יודען אין מזרח אייראפא האט צונויפגערופען אין פי-לאדעלפיא א פערזאמלונג, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט פיל פער-טרעטער פון דער קאטוילישער, פרא-טעסטאנטישער און יודישער רעליגיע. אלס רעדנער זענען ארויסגעטרעטען דער בירגערמייסטער פון פילאדעלפיא ה' קענדריק קארדינאל ראקערטי, ה"ב פינע שרייבער און אנדערע.

קארדינאל ראקערטי האט אין זיין רעדע בעטאנט, אז די קריסטליכע הילפס-אקציע דארף זיין אנ'אויסדרוק פון דאנקבארקייט פאר די גרויסע פער-דינסטען פון די יודען לגבי דער מענש-ליכער קולטור. קיינער דארף זיך נישט אבהאלטען צו געבען שטיצע פאר די מזרח-אייראפעאישע יודען, וואס זייער לעבען איז צושטערט געווארען דורך די פאגראמען און דורכ'ן בירגער-קריג.

הרב פינע שרייבער האט געזאגט, אז די דאזיגע הילפס אקציע איז א בע-וויז פון א טיפער ענדערונג אין די מענשליכע הערצער. אונאבהענגיג פון דער גרויס פון דער סומע, וואס וועט געזאמעלט ווערען איז די בעדייטונג פון דער אקציע פאר יודען זעהר וויכ-טיג, ווייל זי איז א בעווייז פון פריינד-שאפט, וואס פעראייניגט די קריסטליכע קירכען, כדי אויסצושטרעקען די האנד מיט הילף די יודישע ברידער.

-----

75 טויזענד דאלאר פאר דער ארבייטערשאפט אין ארץ-ישראל

שאפט דער ניו יארקער ארבייטער-קאמיטעט.

ניו-יארק. (יט"א) דער נאציאנא-לער ארבייטער-פאלעסטינא-קאמיטעט פון ניו יארק האט אויף זיין לעצטער פלענאר-זיצונג בעשלאסען צו שאפען א סומע פון 75,000 דאלאר פאר דער „הסתדרות העובדים" אין ארץ-ישראל. די געזאמעלטע סומע דארף שנעל ווי מעגליך איבערגעשיקט ווערען קיין ארץ ישראל. די דעלעגאטען פון דער ארץ-ישראל-ארבייטערשאפט שלמה רו-באשאוו און דוב האז האבען ערקלערט, אז נישט קוקענדיג אויפ'ן איצטיגען קריזיס אין ארץ-ישראל, איז דא א מעגליכקייט פון איינוואנדערונג אין לאנד פאר הונדערטער טויזענדער יודען. עס מוזען נאר געשאפען ווערען די נויטיגע מיטלען. דער קאמיטעט האט בע-שלאסען ארויסצולאזען אנ'אויפרוף צו דער יודישער ארבייטערשאפט אין אמע-ריקא צו אונטערשטיצען די אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל. עס איז אויס-געוועהלט געווארען אנ'אויספיהר-קאמי-טעט פון 25 פערזאן.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, וועגעריש און מין 9—8
נער-שוואכע קראנקהייטען.
היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
בעטעט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונט

קאנפערענץ פון יודישע פויערים אין אדעס.

אפטימיסטישע שטימונג אין די יודישע קאלאניעס.

אדעס, (יט"א) לויט'ן מוסטער פון דער טעכניש לאנדווירטשאפטליכער בע-ראטונג, וואס דער „קאמוצט" האט נישט לאנג צונויפגערופען אין מאסקווע, איז לויט דער איניציאטיוו פון „ארט" פאר-געקומען אנ'צאהליכע לאנדווירטשאפט-ליכע בעראטונג פון די 19 יודישע קא-לאניעס אין אדעסער ראיאן. עס זענען בעהאנדעלט געווארען פערשידענע וויכ-טיגע, פראקטישע קאלאניזאציע-פראב-לעמען. פון די בעריכטען און פון דער דיסקוסיע האט זיך ארויסגעוויזען, אז די יודישע לאנדווירטשאפט אין אדע-סער-ראיאן וואקסט ארויס א בעדייטענדע פעסטקייט און די קאלאניסטען האבען אין משך פון די לעצטע יאהרען ער-ווארבען פיל פראקטישע ערפאהרונגען. אין אלגעמיין איז די שטימונג אין די קאלאניעס א מונטערע און פול מיט א-פטימיזם. די קאלאניעס ווייזען ארויס א גרויסע אקטיוויטעט אין דער זעלבסט-פערוואלטונג. די קרעדיט-קאאפעראטי-ווען, וואס זענען געגרינדעט געווארען מיט דער הילף פון „ארט" ענטוויקלען זיך זעהר גינסטיג.

די פערמינדערונג פון די יודישע סטודענטען אויפ'ן קעניגסבערגער אוניווערזיטעט.

קעניגסבערג, (י. ט. א.) אין זו-מער-סעמעסטער 1926 איז אין קעניגס-בערגער אוניווערזיטעט אויף דער אל-געמיינער צאהל 1,666 סטודענטען גע-ווען 70 יודישע סטודענטען (56 מענער און 14 פרויען). דאגעגען אין יאהר 1911/12 זענען אויף דעמזעלבען אוני-ווערזיטעט געווען 224 יודישע סטודענ-טען צווישען זיי 164 אויסלענדער.

קעניגסבערג, (י. ט. א.) אין די יאהרען פון 1920 ביז 1926 האבען אין קעניגסבערג פערלאזט דאס יידענטום 20 מענער און 17 פרויען. אין דער צאהל פון די גע'שמד'טע זענען געווען 10 סטודענטען, 4 קינסטלער, 6 סוחרים א. א. וו. אין דער זעלבער צייט (1920—1926) זענען אריבערגעגאנגען צום יו-דענטום 17 מענער און 33 פרויען. פון דער צאהל זענען 7 פערזאן געווען גע'-שמד'ט און צוריקגעקומען צום יודענ-טום און די איבריגע 43 זענען געווען קריסטען-גרים.

די פויבסטליכע ביבעל-קאמיסיע און דער טייטש פון „אל קנא ונוקם".

בודאפעשט, (יט"א) דער יודי-שער ביבעל-פארשער בנימין דאנאט האט אויף א וויסענשאפטליכער פערזאמ-לונג, וואס איז נישט לאנג פארגעקומען בעמיהט זיך צו בעווייזען, אז די אויס-טייטשונג פון פסוק: „אל קנא ונוקם און „פוקד עון אבות על בנים ועל בני-בנים על שלושים ועל רבעים" שטיצט זיך אויף א פאלשער איבערזעצונג, ווייל דער גאט פון די יודען איז קיינמאל נישט געווען קיין גאט פון נקמה. ה. דאנאט איז איינגעלאדען געווארען קיין רוים, וואו ער האט פארגעשטעלט זיי-נע אויספיהרונגען דער פויפסטליכער ביבעל-קאמיסיע מיט קארדינאל גארקעט בראש. איצט איז ה' דאנאט צוריקגע-קומען קיין בודאפעשט און ערקלערט, דאס ער איז איבערצייגט, אז די פאל-שע איבערזעצונג וועט אין קורצען אויס-געבעסערט ווערען.

„ארט" טרעט צו צו פערווירקליכען

דעם פלאן פון קאנסטרוקטיווער קרובים-הילף.

בערלין. (י. ט. א.) דער מיטגליד פון צענטראל פערוואלטונג פון „ארט" ד"ר. לוואוויטש איז אפגעפאהרען אין די פעראייניגטע שטאטען מיט'ן צוועק צו פערווירקליכען דעם פלאן פון קאנסטרו-קטיווער הילף פאר קרובים. ווי בע-קאנט, בעשטעהט דער פלאן פון קאנ-סטרוקטיווער הילף אין דעם, אז די אמעריקאנער יודען זאלען בעזארגען זייערע מזרח-אייראפעאישע קרובים מיט מאשינען, ווערקצייג, בוי-מאטעריאלען א. א. וו. אנשטאט זיי צושיקען געלד שטיצע. ד"ר לוואוויטש, וועלכער איז נישט לאנג צוריקגעקומען פון א לענגע-רען בעזוך אין סאוויעט רוסלאנד, וועט אויך אינפארמירען די פריינד פון דער יודישער קאלאניזאציע אין רוסלאנד וועגען דער לאגע פון דער יודישער קאלאני-עס.

----א

„די שווארצע כריזאנטעמע".

עקזאטישער ראמאן.

(33

— איך וואלט געבעטען דעם הער מארקיז האט דער ווי-קאנט איינגעהאלטען געזאגט — איהר זאלט אונז זאגען אויף וואס פאר אנ'אופן און ווען די לויה וועט פארקומען.

— איך ווייס עס נאך נישט! — האט שארף געענטפערט דער געזאנדטער.

— סא ווער זשע זאל עס וויסען! — האט אויסגעזייהט צווישען די צייהן דער ענגלענדער וועלינגס.

— פערשטעהט דאך, מיסטער וועלינגס, אז איך האב נאך נישט בעקומען קיין פעראָרדענונג פון טאקיא!

— אויב אזוי, זייט מוחל! — האט דער ענגלענדער זיך ענטשולדיגט, און איז צוזאמען מיט'ן וויקאנט יאקא ארויסגע-גאנגען.

— אך, ווי זיי האבען מיר דערעסען! — האט דער געזאנד-טער אויסגערופען אנכאפענדיג זיך בי'ם קאפ.

ער האט אומגעדולדיג אנגעהויבען צו שפרייזען איבער'ן צימער.

— צי האב איך קלאהר אנגעגעבען די דעפעשע? האט ער אנגעהויבען צו צווייפלען — עס איז דאך שוין אדורך ניין שעה, און דיפלאמאטישע דעפעשען ווערען דאך נישט פערהאלטען.

ער האט זיך הילפלאז אראפגעלאזט אויפ'ן שטול.

אין זיינע געדאנקען האט זיך איהם געמאהלט דער אויס-נאהמס-קאבינעט פון דעם מעכטיגען מארקיז איטא; איהם האט זיך אויסגעדוכט, אז ער הערט זיין שניידיג שטימעלע; וואס בע-קומט א וויבערישען קלאנג, בעת ער איז אויפגערעגט.

ענדליך האט דער לאקײ אריינגעטראגען א דעפעשע.

דער מארקיז האט טיף אויסגעאטעמט און איבערגעלייענט:

„דער מיקאדא האט בעפוילען צו קובר זיין דעם פרינץ, לויט די צערעמאניעס, מיט וועלכע מען איז קובר מיטגלידער פון קעניגליכע פאמיליעס אין פאריז.

„די פרינצעסין האט דער מיקאדא בעפוילען, לויט'ן ווילען פון דעם מת, צושטעלען אויף אנ'ענגלישען אדער אמעריקא-נישען שיף קיין טאקיא. וועגען דעם האב איך גלייכצייטיג טעלעגראפירט דעם פראנצויזישען אויסערן מיניסטער.

מארקיז איטא".

— ס'איז לייכט צו בעפעהלען! — האט כעס'דיג אויסגערו-פען דער געזאנדטער — וואו וועל איך זי געפינען, די פרינצע-סין? און ווידער, וואס פאר א תשובה וועט ערשט דאס מיני-סטעריום געבען...

ער איז צוגעגאנגען צום טיש, און אנגעקלונגען צום סע-קרעטאר, וועלכער ער איז תיכף אריינגעקומען.

— אין דעם נאמען פון טויטען בעט איך אייך, העלפט מיר ארויס מיט'ן אויפבויען א קבורה-שטול, און זעהט ס'זאל פערטיג זיין העכסטענס אין צוויי טעג. בעזארגט א קרקע אויפ'ן פער-לא-שעז, און גיט אריין אנ'אנאנס וועגען דער מארגענדיגער גאטעס-דינסט, וואס וועט פארקומען ניין א זייגער אין אווענד. איך דארף באלד צופאהרען אין אויסער'ן-מיניסטעריום, און איך אייל זיך זעהר!

דער געזאנדטער איז איליג ארויס פון קאבינעט.

.20

אין אויסערן-מיניסטעריום.

דער יאפאנישער געזאנדטער האט זיך פאקטיש געאיילט.

ער האט זיך אנגעטאן אין גאלא-אוניפארם, און נישט פער-געסען צוצושטעקען דעם ארדען פון עהרען-לעגיאן, וועלכען ער האט נישט לאנג צוריק בעקומען פון דער פראנצויזישער רעגירונג אלס צייכען פון בעזונדערער סימפאטיע.

אין אינערן-מיניסטעריום איז ער תיכף אויפגענומען גע-ווארען.

— נעהמט אן מיין מיטלייד! — האט איהם דער מיניסטער בעגעגענט, און איינגעזעצט איהם אין א פרעכטיגען פאטעל. — ווען וועט מען איהם קובר-זיין, דעם פרינץ?

— מיר רעכענען, אז איבערמארגען.

— איך וועל אונבעדינגט זיין, כדי אפצוגעבען דעם לעצ-טען כבוד דעם אנדענק פון דעם גרויסען מיקאדא'ס א זוהן.

— איך בין אייך זעהר דאנקבאר, הער מיניסטער. איצט קום איך צו אייך לויט'ן בעפעהל פון מיקאדא. איך האב צו אייך א גרויסע בקשה.

— יא, ביטע, צו אייערע דינסטען!

— איך האב נאר וואס בעקומען א דעפעשע — האט דער מארקיז געזאגט, עפענענדיג זיין פארטפעל — איך בעקומען א בעפעהל צו אויס'פועל'ן אייער מיטווירקונג אין צוריקשיקען די פרי-נצעסין קיין טאקיא. אזוי איז דער ווילען פון מיקאדא.

דעם אויסערן-מיניסטער'ס פנים האט זיך אויסגעצויגען...

(פארטזעצונג קומט)

אנגענומען דעם שטאטישען בודזשעט

ציוניסטישע פראַקציע פערלאָזט דעם זאַל. — אָרטאָדאָקסען בעקומען 8000 זלאָטעס. — שפּאַלטונג אין נ. פּ. ר.

(—) באַלד אין אָנהויב פון דער נעכטיגער שטאָט-ראָט-זיצונג איז אָפּגעשטימט געוואָרען דער בודזשעט, וועלכער איז אָנגענומען געוואָרען מיט 52 קעגען 16 שטימען.

ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די ענדעקישע מעהרהייט האָט אָפּגעוואָרפען די ציוניסטישע פּראָפּאָזיציע און פאַר די ציוניסטישע אינסטיטוציעס נישט בעשטימט קיין איין גראָשען אויף נייע סובסידיעס. דאַגעגען די אָרטאָדאָקסישע אינסטיטוציעס האָבען יאָ בעקומען 8000 זלאָטעס.

דאָס האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע אויפרעגונג ביי די ציוניסטישע ראַטסמענער, וועלכע האָבען באַלד פערלאָזט דעם זאַל. לאַוויק יאָעל האָט אויסגעשריגען: „אַ חרפּה!״

דערנאָך האָבען די פאָרשטעהער פון די פראַקציעס איבערגעלייענט דעקלאַראַציעס.

ס׳האָבען איבערגעלייענט דעקלאַראַציעס: אין נאָמען פון נ.פּ.ר. ראַטמ. דוואָזשניצקי, וועלכער האָט מאָטיווירט, פאַרוואָס זיין פראַקציע האָט געשטימט פאַר׳ן בודזשעט, הגם זי אָנערקענט, אַז דער בודזשעט טויג נישט. (דער נ.פּ.ר.־שער ראַטמאַן קאָשימירטשאַק האָט געשטימט קעגען בודזשעט און דאָס האָט מען בעטראַכט פאַר אַ שפּאַלטונג אין נ.פּ.ר.)

ראַטמ. וואַיאַקאָווסקי האָט אין זיין דעקלאַראַציע אין נאָמען פון נ. ד. און כ.ד. פערטיידיגט דעם בודזשעט.

ראַטמ. ליכטענשטיין („בונד״) האָט אין זיין דעקלאַראַציע געשטעמפּעלט דעם בודזשעט אַלס אַ „אַנטי-פּראָלעטאַרישע און שאַרף פּראָטעסטירט געגען דער פּאָליטיק פון דער ענדעקישער מעהרהייט.

לאָדזער אינדוסטריעלער און סוחרים

געגען איינפיהרען די טעלעפאָן-צעהלער.

(צ) נעכטען האָבען דער ראַט פון די ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס אין לאָדז׳ דער טעקסטיל-פערבאַנד און דער סוחרים-פעראיין (פּעטריק. 73) אַרויסגעשיקט אַ מעמאָריאַל צום מיניסטער פאַר פּאָסט און טעלעגראַף און צום האַנדעלס מיניסטער וועגען איינפיהרען די פּראָיעקטירטע טעלעפאָן-צעהלער.

ווי אונזער וואַרשעווער קאָרעספּאָנדענט טעלעפאָנירט אונז וועלען די צעהלער אין לאָדז און אין וואַרשאַ איינגעפיהרט ווערען פונ׳ם 1-טען אַפּריל, אויב דער מיניסטאַרען-ראַט וועט בעשטעטיגען דעם בעשלוס פון עקאָנאָמישען קאָמיטעט.

פערזאַמלונג פון לאַסט-וועגען-בעזיצער פעראיין.

אונטער׳ן פאָרזיץ פון ה׳ גאָלדבערג איז זונטאָג פאָרגעקומען די גענעראַל-פערזאַמלונג פון לאַסט וועגען בעזיצער פעראיין.

דער פּרעזעס אַ גראָסמאַן גיט אַב דעם טעטיגקייט-בעריכט. ער וייזט אָן, אַז די פערוואַלטונג האָט זעהר פיל געשאַפען פאַר די מיטגלידער. בצווייטיגט די סכנה אין צוזאַמענהאַנג מיט די שטרענגע פאָרשריפטען. אַ סך מיה האָט אויך די פערוואַלטונג אָנגעווענדעט אַרויסצובעקומען די נומערן פאַר׳ן יאָהר 1926 און זיך בעמיהט מיט אַלע קרעפטען צו ווירקען אויף די מאַסגעבענדע ספערען אין מאַגיסטראַט, אַז דער נומערן-אָבצאָהל זאָל בעדייטענד פערקלענערט ווערען. די שידס-קאָמיסיע האָט ערלעדיגט אַ סך סכסוכים.

אין דער דיסקוסיע איבער׳ן בעריכט נעהמען אָנטייל די ה״ה: מילראַד, ווישעגראַצקי, קאָסטער און אָפּטשאַרעק נאָך דעם גיט ה׳ זדאַנאָווסקי אָב אַ בעריכט פונדער רעוויזיע-קאָמיסיע. צום סוף דריקט מען אויס אַ דאַנק דער פערוואַלטונג.

אין דער נייער פערוואַלטונג זענען געוועהלט געוואָרען די ה״ה: א. גראָסמאַן, ש. גליצענשטיין, נ. מעלער, וו. גראָסמאַן, מ. זדאַנאָווסקי, ח. דזעוויעצקי, א. מילראַד, ש. קירשענבוים, מ. פישהאָף, א. יאַסקאָוויטש, י. קוואַשניעווסקי אָפּטשאַרעק, י. קאַטשאַראָווסקי, ח. אַלטמאַן, מ. ל. שוויאַטלאָווסקי, מ. עקשטיין און א. בליצבלאָ.

שלום אש

קומט קיין לאָדז.

(—) ווי מיר דערוויסען זיך, קומט די טעג צופאָהרען קיין לאָדז דער גרויסער יודישער שריפטשטעלער שלום אַש, וועלכער וועט דאָ פערברענגען איינינע וואָכען.

דער דיכטער האָט בדעה צו מאַכען אַ רייזע איבער אַ רייה שטעדטלעך אין לאָדזער ראַיאָן, כדי זיך צו בעקענען מיט דער איצטיגער לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג.

דיכטער ז. סעגאַלאָוויטש אין לאָדז.

(—) נעכטען האָט געווײלט אין אונזער שטאָט דער בעקאַנטער יודישער דיכטער ז. סעגאַלאָוויטש.

דער דיכטער האָט בעזוכט אונזער רעדאַקציע און זיך געטיילט מיט זיינע איינדריקען איבער זיינע לעצטע נסיעות אין אויסלאַנד.

דער נ״ויסער פורים-באַל אין פילהאַרמאָניע.

אין שטאָט האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פעראינטערעסירונג דער פאָרשטעהענדער פורים-באַל אין פילהאַרמאָניע-זאַל, שבת דעם 12. מערץ וועלכער זאָגט צו צו זיין זעהר אימפּאָזאַנט.

צו דעם דאָזיגען באַל ווערען שוין געמאַכט אַלע פאָרבערייטונגען און צווישען די אַטראַקציעס קען מען שוין דערמאָהנען איינעם פון די שלאַגערס, דהיינו — ס׳וועט געשפּילט ווערען אַ ספּעציעלער ושתי-המלכה-בלעק-באָטאָם פון הענעך קאָן מיט די ווערטער פון משה בראָדערזאָן.

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטעריע

5-טע קל. 7-טער טאָג.

15,000 זל. נומער 14620 75071.

10,000 — 75404.

5,000 — 6621 57854.

3,000 — 42397 46052

2,000 — 20759 32250 35281 41386 45292 68200 70334 78692.

1,000 — 4282 7584 8164 26072 53173 59783 61085 64436 65739 65944 73569.

600 — 930 3026 28023 29397 32617 36760 40590 53689 68498 78989.

500 — 4390 16940 18495 19655 19903 28096 44894 45175 45701 46655 57127 57551 59469 61123 68303 76320.

ווי מיר ווערען געוואויר, איז דאָס געווינס פון 15 טויזענד זלאָטיס בעפאַלען אין לאָטעריע-קאָנטאָר פון ב. וויינבערג אין לאָדז, פּעטריקאָווער 42.

Scotta Emulsja Tranowa

נ״שער טראַן ענטהאַלט 250 מאָל מעהר ויטאַמין פון דער בעסטער פּוטער,

דעריבער איז שוין פון א גאַנץ לאַנגער צייט בעקאַנט די הוילע ערנעהרונגס קראַפט

„Scotta Emulsja Tranowa“

וואָס ענטהאַלט דעם בעסטען לאַפאָדער-טראַן געמישט מיט קנאָכען-שאַפענדע היפּאָ-פאָספיטען ארמאַטישע צוגאָבען.

דאָס מוז אָבער זיין דער עכטער „Scotta Emulsja Tranowa“

וואָס מען קאָן בעקומען אין יעדער אַפּטייק און אין יעדען אַפּטייק-סקלאַד.

די פּרייזען זענען פערקלענערט מיט 15 פּראָצ. 1132

600.000 זלאָטעס

וועסטו ערהאַלטען, קויפענדיג אַ לאָס צו דער 15. מלוכה-לאָטעריע אין דער גליקליכסטער לאָדזער קאָלעקטור פון

ב. וויינבערג, פּעטריקאָווע 42, טעל. 87-7

גלייכצייטיג מאַכען מיר בעקאַנט, אַז אין 17. ציהונגס-טאָג איז געפאַלען אין מיין קאָנטאָר

15.000 זל. אויף נומער 75071 אַלס דאָס גרעסטע געווינס אין דעם זעלבען טאָג.

מ׳קען דאָרט נאָך בעקומען לאָסען צו דער 5-טער קלאַס. 1138

ביטעס און רעקורסען

איבערזעצונגען א. אַז. וו. 1127

שרייבמ בליכ״ נ און שנעל — ביזיר׳א „BIP“ צעגעלניאַנאַ 40

קלישען

פאַר דרוקערייען, פערלאַגען און רעקלאַמען פערטיגט אויס

WYTWÓRNIA KLISZ „GALWANO“ PIOTRKOWSKA 101 TEL. 57-66.

Kupujemy każdą ilość EMBALAŻU, pochodzącego z opakowań bel wełny.

Tow. Akcyjne „JUTA“

Fabryka worków i wyrobów jutowych.

1121 Poznań, ul. Fredry 1.

„עמשניצע“ פון דאָקטוירים און ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 63-37

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונט

ד״ר וואָליגפּער	נאָז, האַלז, אויערען-קר.	4—3
ד״ר קירשנער	קינדער-קראַנקהייטען	12—9½ 5—4
ד״ר שיכמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11 6—5
ד״ר לוביטש	הויט-און געשלעכט-קר.	2—12
ד״ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	3—1
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2—12.30
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	— 1
ד״ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

מסנגע-טער-פיע, שפּר ד-שטראַהלונגען ווי שטראַהלען א. ו. ח. פּאַקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אַנאַ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אַנגעגומען אַלע ארט אַנאַליזען ווי אורין, בלוט. 2120

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א רענטגענישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד״ר זילבערשטיין	צאָהן-ארצט	10 - 2 נ.מ.
ד״ר לאַזשינסקא סטאַראָפּאָלסקא	צאָהן-ארצט	7—3

קינסטליכע ציין, קראַנען, פּלאָמבען א. ז. ו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

NAJUPORCZYWSZY BÓL GŁOWY USUWAJĄ ORYGINALNE PROSZKI z KOGUTKIEM

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקא 9

טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

Dr. med. Braun

פּאַלודניאָוואַ 23

טעלעפאָן 26-40

ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוונט

— ד״ר —

י. הערשפינקעל

Zawadzka 15, telefon 11-87

— — ספּעציאַליסט פאַר — —

קינדער - קראַנקהייטען.

נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ״.

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאַנג וועסטו וואַרטען מיט דיינע איצטיגע און פאַר-מלחמה׳דיגע חובות?

מתי תקום משנתך?

ווען וועסטו קומען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

2-טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס׳ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי: בּיטעס לויט׳ן אוגסטאוו, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רוזשאַנדג, ביטעס וועגען דירה אין אויסלאַנד ראָוועמטש׳ און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותּפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָווינעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

רעכטס-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ, פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52

שנעל, רעעל און ביליג!

יור. י. אינפעלד

וואוינט איצט אויף

42 וסכאָדניאַ 42

פּראַנט, 2. שטאָק שפּרעכשטונדען פון 5-8 טעגליך

בעטייליגט זיך אויך אין ש״דס-גערכטען.

Dr. ADAM Grosglik

Al. Kościuszki 27, tel. 51-78

הויט און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און דיכט-הייל אינסטיטוט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

Dr. med. Ludwik Rapeport

Pr. Narutowicza 25 (Dzielna) tel. 44-10.

ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען. נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונט.

„לעטשניצע“ פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-רענטגענישער קאַבינעט זגערסקא 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראַכאַוואָסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	11-10 2-1 7½—6½
ד״ר רושאַנער	הויט-און געשלעכטס-קר.	11—10 2—1
ד״ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	2-1 8-7
ד״ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2—12
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12-10 5-4
ד״ר פּאַפּיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	1-11½ 6-5
ד״ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	4-3 2-1.1
ד״ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	1-11 7-5½
ד״ר סטופּעל	רענטגען	6-4 12-10
א. גראַדזענשיק	צאָהן-ארצט	7—3
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	2—9

צאָהן-פּלאָמבירונגען, בעלייכטונגען, קראַנען, מאָסטען, א. אַ. ז. ו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קאָרס פאַר טאַמלער.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין די שטוב.

אַנאָנסען - פּרייז:

פאַר א מילימעטער - שורה.

פאַרן טעקסט 15 גראָשען, פרייטאָג 20 גראָשען, אין טעקסט 40 גר., פרייטאָג 60 גראָשען, נאָכ׳ן טעקסט 10 גראָשען, פרייטאָג 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצענט טייערער, אויסער דער שטאָט — 50 פּראָצענט טייערער.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז:

אין לאָדז: א חודש — 5 זלאָטעס, — אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש — 6 זלאָטעס, אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער. — פאַר׳ן אינהאַלט און טערמין פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בײטאָג און בײנאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“. Piotrkowska 21.